

ІНТЕГРАЦІЙНІ КУРСИ

Ласкаво просимо
до Чеської Республіки

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Інформація для
новоприбулих іноземців

2021

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Брошура для новоприбулих іноземців

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Цей проєкт, спрямований на інтеграцію іноземців, фінансується Міністерством внутрішніх справ Чеської Республіки. Реалізатор проєкту – «Slovo 21, z. s.».

Ця брошура є супровідним матеріалом інтеграційних курсів (адаптаційно-інтеграційних курсів), призначених для іноземців із третіх країн.

Мета цих курсів – ознайомити іноземців з їхніми правами та обов'язками, пов'язаними з перебуванням у Чехії, з місцевими та культурними особливостями, а також застергти їх від можливих негативних явищ.

Обов'язок пройти інтеграційний курс впливає із Закону № 326/1999 Зб. «Про перебування іноземців», який зокрема встановлює, на яких іноземців цей обов'язок поширюється.

Якщо вам потрібна порада або допомога, не соромтеся звертатися до неурядових неприбуткових організацій (чеське скорочення: NNO / «ННО»; українське: НУО або НПО) або інтеграційних центрів (Центрів підтримки інтеграції іноземців), які ви знайдете в кожному краї Чехії. У цих організаціях експерти пропонують безкоштовні соціальні та юридичні консультації у тих галузях, які ви знайдете і в цій брошурі. Крім того, ці організації пропонують курси чеської мови, соціокультурні курси про різні аспекти життя в Чехії, допомогу при відвідуванні державних органів або супровід на зустрічі з ними, супровід до лікаря, а також при переговорах зі школою, усні та письмові переклади. Ви можете звернутися до будь-якої НУО по телефону за порадою та допомогою.

Інтеграційні центри безкоштовно порадять вам, в якому органі ви можете оформити документи, запропонують вам курси чеської мови, консультації, усний переклад і низку інших послуг. В інтеграційних центрах завжди можна користуватися Інтернетом – співробітники центрів допоможуть вам і розкажуть, як працювати з Інтернетом.

Контакти інтеграційних центрів та деяких неприбуткових організацій ви знайдете в кінці цієї брошури в розділі «Контакти».

© Slovo 21, z. s., 2021

Усі права захищені. Ця публікація або будь-яка її частина не може бути відтворена або розповсюджена в електронному або друкованому вигляді, включаючи ксерокопії, без письмового дозволу видавця.

шостий, оновлене видання

ISBN 978-80-88301-40-0

ЗМІСТ

Вступне слово	4
Країна, де ви перебуваєте	5
Імміграція та інтеграція в Чехії	12
Перебування в Чехії	15
Освіта, навчання, визнання освіти	30
Працевлаштування	41
Підприємницька діяльність	55
Охорона здоров'я та медичне страхування	65
Соціальна система та соціальне забезпечення	74
Житло	79
Сім'я, рівноправність, діти	85
Рекомендації	93
Повсякденне практичне життя	97
Інша корисна інформація	103
Контакти	108

ВСТУПНЕ СЛОВО

Шановні друзі!

Вітаємо вас у Чеській Республіці.

Ми знаємо, що почати життя в новій країні не завжди просто. У перші місяці вашого перебування ми хотіли б допомогти вам зорієнтуватися в нових умовах і подолати можливі перешкоди. Тому ми підготували для вас одноденний інформаційний курс, в якому ми надаємо основну інформацію про ваші права та обов'язки, поради щодо вирішення побутових проблем та попередження про ризики, яким краще запобігати.

Фільм, який вам покажуть на курсі, познайомить вас із чеським середовищем – з ландшафтом, кліматом, звичаями суспільства. Частиною курсу є і ця брошура. У ній ви знайдете не лише основну інформацію, про яку вам розказали на курсі, але передусім довідник організацій, до яких ви можете звертатися, зокрема недержавних неприбуткових організацій та інтеграційних центрів. Їхні співробітники готові надати вам безкоштовну пораду, допомогу або особистий супровід. Будь ласка, не соромтеся звертатися до них, коли ви не знаєте, що робити. Віримо, що ви скористаєтеся цією пропозицією і це вам допоможе.

Ми раді, що для свого перебування ви обрали саме Чехію. Сподіваємося, що ви тут почуватиметеся як удома і будете брати активну участь у житті місцевого суспільства.

Бажаємо вам всього найкращого на майбутнє.

Ласкаво просимо до Чеської Республіки.

Співробітники Департаменту з питань надання притулку та міграційної політики
Міністерства внутрішніх справ Чеської Республіки –
координатор інтеграції іноземців у Чехії

КРАЇНА, ДЕ ВИ ПЕРЕБУВАЄТЕ

Тинський храм та Празькі куранти, м. Прага

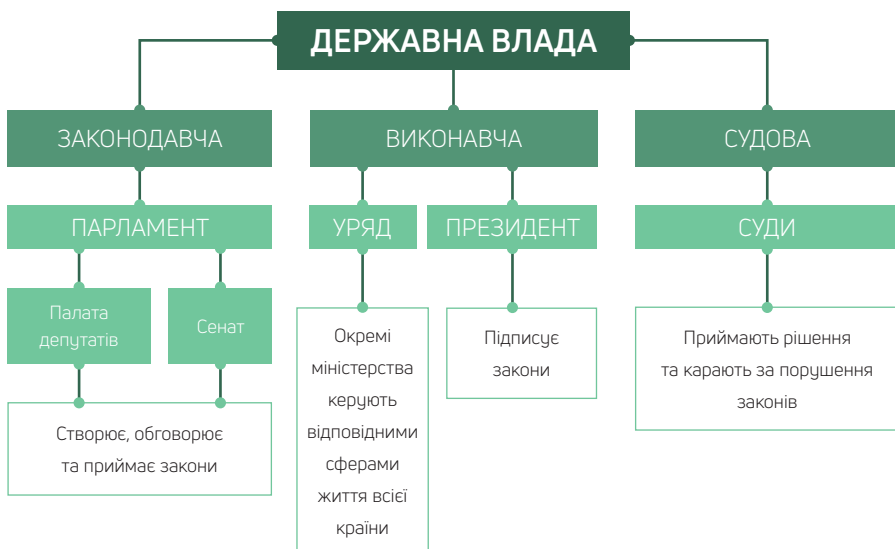
ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА

Чеська Республіка розташована в Центральній Європі. Сусідніми країнами є Німеччина, Польща, Словаччина та Австрія.

Чеська Республіка утворилася 1 січня 1993 року після розпаду Чехословаччини. Вона є членом НАТО (з 12 березня 1999 року), Європейського Союзу (з 1 травня 2004 року) та Шенгенської зони (з 21 грудня 2007 року).

У Чехії проживає понад 10 мільйонів мешканців. Столиця – Прага з населенням приблизно 1,2 мільйона людей. Іншими великими містами є Брно, Острава, Пльзень, Ліберець, Оломоуць, Усті-над-Лабем, Градець-Кралове, Чеське Будейовіце та Пардубіце. Офіційна мова – чеська.

Адміністративно Чеська Республіка розділена на 14 самоврядних регіонів з понад 6 000 населених пунктів (чеською: obec). Населені пункти захищають потреби своїх мешканців, наприклад, у питаннях житла, охорони та розвитку здоров'я, соціального обслуговування тощо. Краї (або також області; чеською: kraj) – це частини державного управління. До цих самоврядних одиниць, тобто до крайової (krajský úřad), міської (městský úřad) або сільської адміністрації (obecní úřad), жителі звертаються з метою вирішення своїх адміністративних питань. Населені пункти та краї мають право на самоврядування, тому громадяни обирають представників населеного пункту або краю.

Чеська Республіка – це демократична правова держава з політичною системою, заснованою на вільній конкуренції політичних партій та рухів. Найвищими законами є Конституція Чеської Республіки та Хартія основних прав та свобод, які загалом визначають принципи рівності в правах та гідності, гарантують основні права людини та свободу всім без винятку, тобто рівне ставлення без будь-якої дискримінації. Кожен житель Чехії може захищати свої права в суді. Лише деякі права та свободи пов'язані з громадянством Чехії, наприклад, обирати та бути обраним.

Глава держави – це **президент**, який призначає уряд, підписує закони, веде переговори і ратифікує міжнародні угоди, оголошує вибори, надає помилування та амністії.

Парламент Чеської Республіки, що складається з **Палати депутатів** та **Сенату**, вносить законопроекти та приймає закони.

Уряд (чеською: vláda) є найвищим органом виконавчої влади. Уряд в цілому несе основну відповідальність за управління державою та створення законів, керує діяльністю державного апарату, виконує закони і видає розпорядження в їх межах. Він відповідає перед Палатою депутатів, яка може висловити йому недовіру.

Судова влада – це система незалежних судів. У Чехії все регулюється правопорядком Чеської Республіки, встановленим законом.

Президент та представники у Палату депутатів, Сенат, крайові, міські та сільські ради обираються безпосередньо громадянами Чехії. Демократичні вибори базуються на принципах загальності, таємності та рівності голосів. Кожен громадянин Чехії, який став повнолітнім (18 років), має на виборах один голос.

У Чехії на відносно високому рівні діє громадянське суспільство, яке складається з різних неурядових організацій, об'єднань, груп за інтересами та установ. Ці НУО, інші асоціації і діяльність громадян формують громадянське суспільство як доповнення або противагу державним структурам і комерційному сектору та його інтересам. Ви можете стикнутися з неурядовими неприбутковими організаціями, що працюють у сфері консультування та послуг для іноземців. Про них ви знайдете багато інформації в різних місцях цієї публікації.

Омбудсмен (уповноважений із прав людини)

Омбудсмен захищає людей від діяльності державних органів та інших установ, якщо така діяльність суперечить праву або не відповідає принципам демократичної правової держави. Він намагається забезпечити повагу до основних прав людини та

сприяє просуванню права на рівне ставлення та захист від дискримінації.

Іноземцям омбудсмен може допомагати у ситуаціях, коли порушуються їхні права або коли державні установи не діють.

Офіційна назва	Чеська Республіка (Česká republika), назви, що використовуються в чеській мові: Česko або ČR (ЧР)
Дата утворення	1 січня 1993 року
Столиця	Прага
Адміністративний розподіл	14 країв (областей)
Політична система	парламентська демократія, главою держави є президент
Повноліття	після досягнення 18 років (регулюється Цивільним кодексом)
Кримінальна відповідальність	після досягнення 15 років (регулюється Кримінальним кодексом)
Площа	78 865 км ²
Телефонний код країни	+420
Клімат	помірний з чотирма порами року. Середня зимова температура – від 0 до -5 °С, іноді сніг, в крайньому випадку температура може опуститися до -20 градусів. Влітку середня температура становить близько 25 °С, іноді понад 30 градусів.
Важливі телефонні номери (можна дзвонити цілодобово та безкоштовно)	112 Європейський номер екстреної допомоги 150 Пожежники 155 Швидка медична допомога 156 Міська поліція 158 Поліція Чеської Республіки 116 111 Гаряча лінія захисту дітей

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Чехія має 7 державних символів (великий державний герб, малий державний герб, штандарт президента, державний прапор, національні кольори, державна печатка, державний гімн). Найчастіше використовуються такі:

Великий державний герб

Великий державний герб складається із щита з чотирма полями. Окремі поля символізують історичні території Чеської Республіки: Богемія (Čechy), Моравія (Morava) та Силезія (Slezsko); четверте поле – республіка як одне ціле. Великий державний герб представляє об'єднання усіх історичних земель держави і служить для її зовнішнього представництва, позначення будівель, державних органів або установ.

Державний прапор

Прапор Чеської Республіки є офіційним державним символом, що представляє Чехію на внутрішній та міжнародній арені. Він складається з верхньої білої смуги та нижньої червоної смуги, в які вклинюється синій трикутник. Ці кольори – це національні кольори Чехії.

Штандарт президента

Прапор президента республіки має квадратну форму. Штандарт було створено при заснуванні Чехословаччини у 1918 році як один із символів всієї держави. Він означає верховенство влади президента над іншими державними установами та органами. Штандарт піднімається на Празькому гроді, резиденції президента, коли президент там присутній, а також у ході прес-конференцій і на автівці президента.

Державний гімн

Із 1992 року гімном Чехії є дещо змінена перша строфа пісні «Kde domov můj» («Де моя батьківщина») з оригінальної чеської театральної п'єси «Fidlovačka» («Фідловачка»). Автором тексту пісні є Йозеф Каєтан Тил, музику до неї склав Франтішек Шкroup.

Народ швидко полюбив пісню, яка згодом стала національною. Державний гімн можна грати і співати на державні свята та в інших випадках, коли це прийнято (наприклад, при відкритті міжнародних спортивних змагань, на культурних заходах міжнародного чи важливого значення тощо).

Текст гімну

*Kde domov můj,
kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumí po skalínách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká, domov můj,
země česká, domov můj!*

Де моя батьківщина,
де моя батьківщина?
Вода дзюрчить на лугах,
ліси шумлять на скалах,
у саду красується весняний квіт,
земний рай це на погляд!
Ось вона, ця гарна земля,
земля чеська, моя батьківщина,
земля чеська, моя батьківщина!

Першим президентом незалежної Чеської Республіки був Вацлав Гавел.

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОПОМОГА

Державне управління

www.statnisprava.cz

Сайт державного управління

www.portal.gov.cz

ІМІГРАЦІЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ В ЧЕХІЇ

Осінній вид на місто Чеський Крумлов та річку Влтаву

З часу створення у 1993 році Чеська Республіка стала приваблюючою країною для імміграції, і кількість іноземців, що тут поселилися, поступово зростала – як під впливом стихійної міграції (наприклад, через роботу, ведення бізнесу, навчання), так і внаслідок військових конфліктів у країнах походження прибулих іноземців.

Загальна кількість іноземців у Чехії становить понад 589 тисяч (січень 2020 року), з них понад 298 тисяч мають у Чехії дозвіл на постійне проживання (джерело: Дирекція служби Поліції у справах іноземців, Міністерство внутрішніх справ).

З точки зору громадянства найбільшими групами іноземців, які приїжджають або вже проживають у Чехії, є громадяни України, Словаччини, В'єтнаму, Росії, Польщі та Німеччини (джерело: Чеське статистичне управління).

Включення іноземців до суспільства, тобто їх інтеграція, є ключовим фактором для співжиття чеського суспільства та громад іноземців й окремих осіб. Інтеграція іноземців є частиною активної політики уряду. Уряд затверджує Концепцію інтеграції іноземців. Інтеграційна політика в Чехії координується Міністерством внутрішніх справ. Інші міністерства виконують інтеграційні завдання в межах своїх повноважень.

На думку уряду Чехії, пріоритетами інтеграції іноземців є знання чеської мови, економічна самостійність, орієнтація в суспільстві та взаємовідносини між іноземцями та чеським суспільством.

Інтеграційні заходи зосереджені в першу чергу на іноземцях із третіх країн, які в Чехії проживають за дозволами на довгострокове або постійне проживання, але окремі заходи стосуються також нещодавно прибулих іноземців із третіх країн. Мета таких заходів – забезпечити основну орієнтацію в новій країні після прибуття до Чехії.

Одним із заходів інтеграції є й інтеграційний курс, який від початку перебування в Чехії має ознайомити новоприбулих іноземців із третіх країн з основною інформацією, важливою для орієнтації в приймаючому суспільстві. Обов'язок пройти інтеграційний курс поширюється на іноземців, яким після **1 січня 2021 року** видано дозвіл на довгострокове перебування (за винятком дозволу на довгострокове перебування з метою навчання, захисту на території, карти внутрішньо переведеного працівника та інвестицій) або дозвіл на постійне проживання відповідно до § 66 або § 67 Закону «Про перебування іноземців». Такі іноземці повинні виконати цей обов'язок протягом 1 року з моменту видачі дозволу на перебування. Не повинні проходити курс іноземці у віці до 15 років, старше 61 року і ті, хто вже проslухав курс.

ВНЕСОК ІНОЗЕМЦІВ У СУСПІЛЬСТВО

Іноземці збагачують суспільство своїми вміннями, традиціями, кваліфікацією тощо. Вони збільшують різноманітність суспільства, що є природним та необхідним явищем у глобалізованому світі. Імігранти та приймаюче суспільство повинні працювати над тим, щоб усі нові вміння, кваліфікація та вклад імігрантів були достатньо використані на благо як імігрантів, так і приймаючого суспільства.

Із 1989 року у Чехії формується громадянське суспільство та громадянська участь. Також іноземці можуть брати участь у волонтерській або аматорській діяльності у рамках своїх громад або регіональних спілок; більше того, вони можуть включитися у діяльність фондів та недержавних неприбуткових організацій та інтеграційних центрів.

ПЕРЕБУВАННЯ В ЧЕХІЇ

Парк у місті Тельч

УСТАНОВИ

Видача короткострокових віз:

Міністерство закордонних справ Чеської Республіки, дипломатичні представництва (Посольства) Чеської Республіки

Усі питання щодо перебування, продовження дозволів на перебування, повідомлення про зміни, документи до заяв:

Департамент з питань надання притулку та міграційної політики Міністерства внутрішніх справ (чеське скорочення: «ОАМП МВЧР»), Відділення перебування іноземців

/ Pracoviště Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP MVČR), oddělení pobytu cizinců

Контроль перебування, засвідчення бланку запрошення, обов'язок щодо реєстрації після прибуття до Чехії:

Служба Поліції у справах іноземців («Чужинецька поліція»)

/ Služba cizinecké policie

Інформація в цьому розділі призначена для громадян третіх країн. Вона не стосується громадян ЄС, членів сімей громадян ЄС, осіб, які подали заяву на міжнародний захист або яким було надано міжнародний захист – до цих груп осіб можуть застосовуватися інші правила.

Специфічні умови проживання в Чехії мають і громадяни третіх країн – власники синіх карт та карт працевлаштування (робочих карт), наприклад, з точки зору права на проживання, працевлаштування або возз'єднання сім'ї. Детальніше про це – на інформаційному сайті Міністерства внутрішніх справ (www.mvcr.cz/cizinci).

ОСНОВНІ УСТАНОВИ

Департамент з питань надання притулку та міграційної політики Міністерства внутрішніх справ (чеське скорочення: «ОАМП МВЧР»), Відділення перебування іноземців (Міністерство внутрішніх справ) / Pracoviště Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP MVČR), oddělení pobytu cizinců (pracoviště Ministerstva vnitra). Це відділення, до якого ви будете звертатися з більшістю питань щодо перебування, у разі продовження дозволів на перебування, повідомлення про зміни. Для отримання додаткової інформації див. наступні розділи та контакти в кінці брошури.

Служба Поліції у справах іноземців («Чужинецька поліція») / Služba cizinecké policie. Служба Поліції у справах іноземців займається контролем перебування іноземців і засвідчує бланк запрошення. До неї ви будете звертатися переважно для виконання обов'язку щодо реєстрації після прибуття до Чехії, якщо це не виконала за вас особа, яка надала вам житло. Для отримання додаткової інформації див. наступні розділи та контакти в кінці брошури.

Дуже важливо пам'ятати про різницю між відділенням Міністерства внутрішніх справ («ОАМП МВЧР») та Службою Поліції у справах іноземців («Чужинецькою поліцією»)!. Це дві різні установи з різними компетенціями. Приділяйте увагу тому, чи ви, вирішуючи свої справи, звертаєтеся до правильної установи!

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Громадянин т. зв. третьої країни – це громадянин держави, яка не є членом ЄС, і разом з тим він не є громадянином Ісландії, Ліхтенштейну, Норвегії чи Швейцарії.

Країнами-членами ЄС є Австрія, Бельгія, Болгарія, Данія, Греція, Естонія, Ірландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чехія та Швеція.

Довгострокова віза (dlouhodobé vízum) – це віза на перебування понад 90 днів (далі – довгострокова віза). Вона надається на певний строк перебування, що відповідає заявленій меті (наприклад, підприємницька діяльність, запрошення, сім'я, культура або спорт, деякі форми навчання) і терміну дії поданих документів, і діє максимально 1 рік. Заяву на цю візу найчастіше подають при першому в'їзді до Чехії.

Дозвіл на довгострокове перебування в Чехії (povolení k dlouhodobému pobytu v ČR). Якщо, проживаючи в Чехії за довгостроковою візою, ви захочете залишити-

ся тут більше 1 року і продовжувати займатися тією ж діяльністю, заради якої ви приїхали, то можете продовжити ваше перебування за допомогою заяви про дозвіл на довгострокове перебування в Чехії. Заяву треба подати до Міністерства внутрішніх справ, Департаменту з питань надання притулку та міграційної політики («ОАМП»). Дозвіл на довгострокове перебування – це право на проживання, на яке в окремих випадках можна подати заяву вже в Посольстві Чеської Республіки (навчання, наукові дослідження, спільне проживання сім'ї, синя карта, карта працевлаштування, інвестиції). Дозвіл на довгострокове перебування видається максимум на 2 роки (за винятком дозволу на довгострокове перебування для внутрішньо переведеного працівника з іншої держави-члена ЄС, який може бути виданий на строк до 3 років, та дозволу на довгострокове перебування з метою возз'єднання сім'ї, який може бути виданий на строк до 5 років). Дозвіл на довгострокове перебування завжди видається з певною метою і його можна повторно продовжувати.

Мета перебування (účel pobytu). Це основне поняття законодавства про перебування іноземців. Простіше кажучи, мета вашого перебування – це основна причина вашого перебування в Чехії, у зв'язку з якою вам дозволено тут перебувати. Метою перебування є найчастіше **працевлаштування (zaměstnání), підприємницька діяльність (podnikání), навчання (studium), наукові дослідження (vědecký výzkum) або спільне проживання сім'ї (společné soužití rodiny).**

Підтвердження мети перебування є однією з вимог заяви на довгострокову візу або дозвіл на довгострокове перебування. Протягом усього періоду вашого перебування в Чехії ви зобов'язані дотримуватися цієї мети, інакше ваше перебування може бути скасовано. Дотримання мети перебування означає, що ви можете довести її дотримання за допомогою відповідних документів протягом всього часу перебування.

Мета перебування завжди лише одна, хоча ви можете опинитися в ситуації, коли вас стосується декілька варіантів. Тим не менш, за певних умов мету можна змінити. Нинішня мета вашого перебування вказана у вигляді коду на виданому дозволі на перебування. Значення кодів можна знайти на сайті Міністерства внутрішніх справ (www.mvcr.cz/soubor/kody-viz-a-povoleni-k-pobytu.aspx).

Якщо ваша ситуація змінилася, і ви маєте намір проживати в Чехії з метою, відмінною від тієї, з якою вам зараз видано дозвіл, ви повинні подати заяву на отримання нового дозволу на довгострокове перебування. Однак закон встановлює такі обмеження:

- Якщо ви перебуваєте у Чехії на підставі довгострокової візи, ви не можете подати заяву про дозвіл на довгострокове перебування з іншою метою; треба пода-

вати тільки з такою метою, з якою видано довгострокову візу. Винятками є спільне проживання сім'ї, наукові дослідження або карта працевлаштування.

- Якщо ви хочете проживати в Чехії з метою підприємницької діяльності, ви можете подати заяву на таку зміну, якщо маєте дійсний дозвіл на довгострокове перебування і проживаєте тут більше 5 років.
- Якщо у вас є дозвіл на довгострокове перебування з метою спільного проживання сім'ї, ви можете подати до Міністерства внутрішніх справ заяву на отримання дозволу на довгострокове перебування з іншою метою через 3 роки проживання в Чехії або після досягнення віку 18 років.
- Якщо у вас є дозвіл на довгострокове перебування з метою спільного проживання сім'ї, але ви розлучилися з власником дозволу на перебування, ви маєте можливість подати заяву на новий дозвіл на довгострокове перебування, якщо шлюб тривав щонайменше 5 років, і ви перебуваєте в Чехії не менше 2 років. Цю заяву ви повинні подати протягом одного року після розлучення.

У разі, якщо ви змінили мету довгострокового перебування на спільне проживання сім'ї або хочете подати заяву на карту працевлаштування чи синю карту чи дозвіл на довгострокове перебування з метою наукових досліджень чи інвестиції, ви можете подати таку заяву безпосередньо на території Чехії, якщо ви вже проживаєте у Чехії за довгостроковою візою або дозволом на довгострокове перебування. Це не стосується випадків, коли ви перебуваєте тут за довгостроковою візою, виданою з метою сезонних робіт (*sezónní zaměstnání*), з метою толерованого перебування (*strpění robytu*) в Чехії або за винятковою робочою візою (*mimořádné pracovní vízum*).

Між довгостроковою візою та дозволом на довгострокове перебування є принципові відмінності. Вони породжують різні права та обов'язки, тому важливо використовувати правильні поняття, коли ви звертаєтеся до державних органів (або інтеграційних центрів)!

ЧАСОВА ВІСЬ ПЕРЕБУВАННЯ У ЧЕХІЇ ТА ПРОДОВЖЕННЯ ТЕРМІНУ ПЕРЕБУВАННЯ

Заява про продовження терміну перебування в Чехії за довгостроковою візою (продовження терміну дії візи)

Заява про продовження терміну перебування у Чехії за довгостроковою візою і терміну дії довгострокової візи подається до відділення Міністерства внутрішніх справ, Департаменту з питань надання притулку та міграційної політики (часто зустрічається чеська аббревіатура OAMP / «OAMP»).

Якщо ваше поточне та заплановане перебування разом не перевищують 1 року, ви подаєте заяву на продовження терміну перебування (терміну дії візи). Умовою є те, що мета перебування не змінюється і до заяви ви додали необхідні документи.

За прийняття заяви про продовження терміну перебування та терміну дії довгострокової візи стягується адміністративний збір (розмір зборів оприлюднює Міністерство внутрішніх справ на своєму сайті). Діти віком до 6 років та особи, яким видано візу з метою навчання, звільнені від сплати цього збору. Адміністративні збори сплачуються у формі гербової марки (чеською: kolek), яку ви можете придбати у деяких відділеннях Чеської пошти.

Несплата адміністративного збору або ненадання належних документів до заяви ведуть до того, що заяву не буде прийнято. У такому разі провадження не порушується, а заява повертається назад заявнику.

Перехід на дозвіл на довгострокове перебування у Чехії

Якщо ви перебуваєте в Чехії за довгостроковою візою і вирішили продовжити своє перебування (термін перебування більше 1 року), ви можете подати заяву про дозвіл на довгострокове перебування у встановлений законом строк. Якщо

цей день припадає на суботу, неділю чи державне свято, останнім днем цього строку є наступний робочий день. В останній день строку заява вже має бути у відділенні ОАМП МВЧР. Необхідно подати заяву про дозвіл на довгострокове перебування з однаковою метою (як віза) і до заяви треба додати встановлені законом документи.

За прийняття заяви про дозвіл на довгострокове перебування стягується плата.

Заява про продовження терміну перебування у Чехії за дозволом на довгострокове перебування

Якщо ви проживаєте в Чехії на підставі дозволу на довгострокове перебування і вирішили продовжити термін його дії, ви можете подати заяву на його продовження у передбачений законом строк. Якщо цей день припадає на суботу, неділю чи державне свято, останнім днем цього строку є наступний робочий день. І в цьому випадку ви повинні до заяви додати всі встановлені законом документи.

Неподання заяви у встановлений строк означає, за деякими винятками, припинення вашого перебування в Чехії!

За прийняття заяви про продовження дозволу на довгострокове перебування стягується плата.

Дозвіл на постійне проживання

Заяву на дозвіл на постійне проживання (povolení k trvalému pobytu) можна подати до відділення Міністерства внутрішніх справ після 5 років безперервного проживання в Чехії. Закон «Про перебування іноземців» передбачає, які види періодів проживання включені в ці 5 років, а які ні (період навчання в Чехії зараховується лише наполовину). Для отримання дозволу на постійне проживання, крім іншого, необхідно володіти та довести знання чеської мови шляхом іспиту на рівні A2 відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (цей обов'язок не поширюється на іноземців, молодших 15 років або старших 60 років, осіб із фізичними або психічними обмеженнями). Іспит складається з письмової та усної частин. Якщо ви склали іспит, то отримаєте сертифікат.

За прийняття заяви про дозвіл на постійне проживання стягується плата.

БИОМЕТРИЯ

Биометричні дані – це зображення обличчя та відбитки пальців. Биометричні дані знімаються за допомогою спеціального технічного обладнання у відділеннях Міністерства внутрішніх справ. Тут видаються посвідчення про дозволи на проживання, що містять носій даних із біометричними даними.

Зняття біометричних даних стосується громадян третіх країн, які проживають у Чехії на підставі дозволу на довгострокове або постійне проживання. Воно не поширюється на громадян третіх країн, які проживають у Чехії на підставі довгострокової візи.

Ця практика впливає з європейського законодавства.

У разі задоволення заяви про дозвіл на перебування знімаються біометричні дані іноземця та його підпис, призначений для цифрової обробки.

Після зняття біометричних даних вас попросять прийти не пізніше ніж через 60 днів у те саме відділення Міністерства внутрішніх справ, де ви отримаєте своє посвідчення (картку). Перш ніж забрати картку, ви повинні надати свої біометричні дані ще раз, щоб переконатися, що виготовлена картка працює належним чином.

У разі зміни даних, зазначених у посвідченні (наприклад, прізвище або сімейний стан – укладення шлюбу), ви зобов'язані повідомити Міністерство внутрішніх справ про зміну протягом 3 робочих днів з дня її настання.

У разі зміни адреси місця проживання ви зобов'язані повідомити про зміну протягом 30 днів з дати зміни, якщо передбачувана зміна місця проживання буде тривати довше 30 днів (якщо ви проживаєте у Чехії за довгостроковою візою або дозволом на довгострокове перебування). Якщо у вас є дозвіл на постійне проживання, ви зобов'язані повідомити про зміну протягом 30 робочих днів з дати зміни, якщо передбачувана зміна місця проживання буде тривати довше 180 днів.

Остерігайтеся втрати або пошкодження біометричної картки. За видачу нового посвідчення вам доведеться платити високі адміністративні збори.

ШЕНГЕНСЬКА ЗОНА

З 2007 року Чеська Республіка є частиною Шенгенської зони.

Шенгенська зона – це спільна територія держав, на кордонах між якими не здійснюється прикордонний контроль осіб. Відсутність прикордонного контролю компенсується посиленою співпрацею та спільними правилами щодо охорони зовнішніх кордонів, поліцейською та судовою співпрацею, захистом персональних даних, видачею короткострокових (шенгенських) віз та обміном даними в рамках Шенгенської інформаційної системи. Окремі держави Шенгенської зони обмінуються інформацією. Якщо ви порушили закон в одній державі, це може призвести до заборони на в'їзд до інших держав Шенгенської зони.

Країни-члени Шенгенської зони

Австрія, Бельгія, Данія, Греція, Естонія, Ісландія, Іспанія, Італія, Латвія, Ліхтенштейн, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехія, Швеція та Швейцарія. Інші держави-члени ЄС, тобто Болгарія, Ірландія, Кіпр, Румунія та Хорватія, не є членами Шенгенської зони.

ШЕНГЕНСЬКА ЗОНА

Право подорожувати Шенгенською зоною

Якщо у вас є діюча довгострокова віза або дозвіл на довгострокове або постійне проживання, а також дійсний закордонний паспорт, ви можете поїхати до інших країн Шенгенської зони і перебувати на їхній території до 90 днів протягом 180 днів. Період перебування починає рахуватися з дня першого в'їзду до іншої держави Шенгенської зони. Після закінчення 90 днів протягом 180 днів ви повинні виїхати з даної країни Шенгенської зони і повернутися до Чехії (або повністю залишити Шенгенську зону). Є правило, яке полягає в тому, що щоразу, коли ви «озираєтеся» на 180 днів назад, термін перебування в інших державах Шенгенської зони загалом не може перевищувати 90 днів.

Щоб перевірити максимальну можливу тривалість перебування, ви можете скористатися попереднім калькулятором:

<https://ec.europa.eu/assets/home/visa-calculator/calculator.htm?lang=en>

(інструкція, як користуватися калькулятором: www.ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/docs/short_stay_schengen_calculator_user_manual_en.pdf).

Для перевірки тривалості перебування необхідно вибрати функцію «Planning».

Умови поїздок до країн ЄС, які не входять до Шенгенської зони, перевірте у відповідному посольстві. Можливо, вам потрібна віза для в'їзду на територію цих держав (навіть через транзитну зону аеропорту).

Список посольств можна знайти, наприклад, на сайті Міністерства закордонних справ за адресою: www.mzv.cz.

Шенгенська інформаційна система – SIS

Шенгенська інформаційна система (SIS) використовується для обміну інформацією, зокрема про осіб, які перебувають у розшуку у зв'язку з кримінальним провадженням, про осіб, які не мають права в'їзду або проживання в країнах Шенгенської зони, про зниклих безвісти або про вкрадені чи втрачені документи.

Порушення законодавства в одній державі та введення даних до SIS може призвести до заборони в'їзду до інших держав Шенгенської зони або припинення вашого перебування в них.

Прибуткова діяльність в країнах Шенгенської зони

Здійснення прибуткової діяльності, дозвіл на яку ви отримали в Чехії, стосується лише Чехії. Щодо інших країн Шенгенської зони, необхідно перевірити умови здійснення прибуткової діяльності безпосередньо в конкретній країні. Майте на увазі, що здійснення прибуткової діяльності без належного дозволу може бути незаконним у даній країні!

КОРОТКОСТРОКОВІ ВІДВІДУВАННЯ

Якщо ви хочете запросити гостей з країни, що не входить до Європейського Союзу, ви можете в Посольстві Чеської Республіки подати **заяву на короткострокову (шенгенську) візу**, на підставі якої можна перебувати тут максимально 90 днів. Рішення про цю заяву приймаються Посольством. Рішення про продовження терміну перебування за короткостроковою візою приймаються Поліцією (Поліція у справах іноземців).

Одним із варіантів є запрошення для вашого гостя. Запрошення подається на встановленому бланку і має бути завірено в Службі Поліції у справах іноземців. Ваш гість, подаючи заяву на короткострокову візу в Посольстві, підтверджує мету перебування в Чехії за допомогою завіреного запрошення.

Деталі про видачу короткострокових віз можна знайти на сайті Міністерства закордонних справ за адресою: www.mzv.cz у розділі «Vstup a pobyt».

ЧЛЕНИ СІМ'Ї

Умови перебування членів сім'ї у Чехії

Якщо члени вашої сім'ї хочуть залишитися з вами в Чехії більше 90 днів, вони можуть подати заяву на довгострокову візу або дозвіл на довгострокове перебування, залежно від обставин. Обраний варіант визначає документи, які додаються, тривалість провадження щодо заяви і наступні права та обов'язки в Чехії.

Довгострокова віза видається максимум на 1 рік; після того можна подати заяву на отримання дозволу на довгострокове перебування. Строк дії дозволу для членів вашої сім'ї залежить від типу вашого дозволу на перебування (дозвіл на довгострокове або постійне проживання), але він видається максимум на 2 роки.

Під час перебування в Чехії члени вашої сім'ї можуть працювати лише на підставі карти працевлаштування або дозволу на працевлаштування. Іноземець, який має дозвіл на довгострокове перебування з метою спільного проживання сім'ї (společné soužití rodiny), має вільний доступ до ринку праці, а значить, дозвіл на працевлаштування, карта працевлаштування або синя карта йому не потрібні. Інформацію щодо видачі дозволів на працевлаштування надає Центр зайнятості Чеської Республіки (Úřad práce České republiky), а інформацію про карти працевлаштування – Міністерство внутрішніх справ Чеської Республіки.

Якщо ви перебуваєте в Чехії більше 90 днів, члени вашої сім'ї можуть в Посольстві Чеської Республіки подати заяву про:

Довгострокову візу з «сімейною» метою

Після розгляду вашої заяви з членами вашої сім'ї зв'яжеться Посольство Чеської Республіки, яке до закордонного паспорта вклеїть візову наклейку. Протягом 3 днів після прибуття до Чехії ваша сім'я повинна зареєструватися в Поліції у справах іноземців.

Дозвіл на довгострокове перебування з метою спільного проживання сім'ї у Чехії

Цю заяву про дозвіл на довгострокове перебування можуть подати члени вашої сім'ї (дружина, дитина до 18 років, доросла дитина на утриманні, одинокий іноземець старше 65 років, який не може доглядати за собою через стан здоров'я), якщо вони мають намір проживати з вами в Чехії довгий час.

Умовою видачі дозволу на довгострокове перебування з метою спільного проживання сім'ї у Чехії є те, що ви маєте дозвіл на довгострокове або постійне проживання і проживаєте у Чехії не менше 15 місяців. Коли йдеться про возз'єднання подружжя, вони не можуть бути молодше 20 років. Виняток становлять члени сім'ї іноземців, які проживають у Чехії за картою працевлаштування. Якщо у вас є карта працевлаштування і ви проживаєте в Чехії щонайменше 6 місяців, членам вашої сім'ї може бути видано дозвіл на довгострокове перебування з метою спільного проживання сім'ї.

Якщо члени вашої сім'ї не зобов'язані мати візу, вони можуть прибути до Чехії після задоволення заяви про дозвіл на довгострокове перебування. У Чехії вони повинні прийти до відділення Міністерства внутрішніх справ, щоб виконати обов'язок щодо реєстрації та надання біометричних даних із метою видачі посвідчення дозволу на проживання. Тут вони також згодом заберуть це посвідчення.

Якщо вони зобов'язані мати візу, Посольство Чеської Республіки видасть їм «візу на термін більше 90 днів з метою отримання дозволу на проживання» (т. зв. D/VR). Після прибуття до Чехії вони також повинні прийти до відділення Міністерства внутрішніх справ протягом 3 робочих днів, щоб виконати всі обов'язки. Прострочення цього строку є підставою для призупинення провадження щодо заяви (ненадання дозволу).

Перш ніж подавати заяву для вашої сім'ї, подумайте, чи ви як сім'я будете мати достатньо грошей для проживання в Чехії. Коли члени вашої сім'ї подаватимуть заяву про дозвіл на перебування, вам потрібно буде надати достовірне підтвердження встановленого законом розміру сімейних доходів.

Строки прийняття рішення щодо заяви про довгострокову візу або дозвіл на довгострокове перебування передбачені Законом «Про перебування іноземців». Додаткову інформацію ви можете знайти на сайті Міністерства внутрішніх справ Чеської Республіки (www.mvcr.cz/cizinci).

ПІДСУМКИ

Після в'їзду на територію Чехії ви зобов'язані протягом 3 днів повідомити про свою присутність до відповідного відділення Поліції у справах іноземців або Міністерства внутрішніх справ (якщо ви приїхали до Чехії на підставі візи з метою отримання дозволу на довгострокове або постійне проживання – D/VR). Обов'язок щодо реєстрації не поширюється на іноземця, за якого це зобов'язання виконала особа, що надала йому житло (готель, студентський гуртожиток). Обов'язок щодо реєстрації також не поширюється на осіб віком до 15 років. УВАГА! Якщо ви приїхали до Чехії на підставі візи з метою отримання дозволу на довгострокове або постійне проживання, т. зв. D/VR, ви повинні особисто прийти до відділення Міністерства внутрішніх справ протягом 3 робочих днів після прибуття до Чехії, інакше провадження щодо вашої заяви буде призупинено.

Протягом усього перебування ви зобов'язані дотримуватися мети, з якою вам було надано довгострокову візу або дозвіл на довгострокове перебування.

Під час перебування в Чехії ви зобов'язані повідомити про зміну прізвища, сімейного стану, зміну даних у паспорті та зміну даних у посвідченні дозволу на перебування протягом 3 робочих днів.

Крім того, ви зобов'язані повідомляти про зміну місця проживання (адреси) у Чехії протягом 30 днів.

Про всі зміни треба повідомляти за допомогою документів, що підтверджують цю зміну. Якщо вчасно не повідомити про зміни, ви ризикуєте отримати штраф.

Необхідно точно дотримуватися встановлених законом строків. При спілкуванні з чеськими державними органами строки дотримуються!

Уможливити надання біометричних даних з метою видачі посвідчення дозволу на перебування – це ваш обов'язок.

Під час контролю перебування з боку Поліції у справах іноземців ви повинні на вимогу надати дійсний закордонний паспорт, посвідчення дозволу на перебування та документ про медичне страхування (у випадку комерційного страхування також документ про оплату страхування).

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОПОМОГА

Видача короткострокових віз:

Міністерство закордонних справ Чеської Республіки, дипломатичні представництва (Посольства) Чеської Республіки

www.mzv.cz

Усі питання щодо перебування, продовження дозволів на перебування, повідомлення про зміни, документи до заяв:

Департамент з питань надання притулку та міграційної політики Міністерства внутрішніх справ («ОАМП МВЧР»), Відділення перебування іноземців www.mvcr.cz/cizinci – тут ви знайдете контакти відділень Міністерства внутрішніх справ в регіонах.

З питаннями ви можете звертатися:

Інфолінія Міністерства внутрішніх справ: (+420) 974 820 680

Контроль перебування, засвідчення бланку запрошення, обов'язок щодо реєстрації після прибуття до Чехії:

Служба Поліції у справах іноземців

www.policie.cz/clanek/informace-pro-poby-t-cizincu.aspx

Безкоштовна інформація та допомога:

Інтеграційні центри – www.integracnicentra.cz

Неурядові неприбуткові організації – www.cizinci.cz – довідник контактів

Вибрані контакти ви знайдете в кінці цієї брошури.

ОСВІТА, НАВЧАННЯ, ВИЗНАННЯ ОСВІТИ

Фасад будівлі початкової школи в Празі

УСТАНОВИ

Освіта, навчання, реєстр навчальних закладів, визнання освіти, інформація, законодавство:

Міністерство освіти, молоді та спорту

Контроль за дотриманням законів про освіту, інспекційна діяльність:

Чеська шкільна інспекція / Česká školní inspekce

Крайові органи (департаменти освіти при крайових адміністраціях)

/ Krajské orgány (školské odbory při krajských úřadech)

Міські органи (департаменти освіти при міських чи сільських адміністраціях)

/ Obecní orgány (školské odbory při obecních / městských úřadech)

СИСТЕМА ОСВІТИ В ЧЕХІЇ

Системою освіти керує Міністерство освіти, молоді та спорту відповідно до Закону «Про школи» та Закону «Про вищі навчальні заклади», які визначають процес поступового набуття кваліфікації на окремих рівнях системи освіти.

Рівні освіти в Чехії: початкова, середня, середня з професійною підготовкою, середня з атестатом зрілості, вища професійна освіта, вища освіта

Типи навчальних закладів у Чехії:

- дитячий садок (mateřská škola; часто використовується скорочення: MŠ / МШ);
- початкова школа (základní škola; ZŠ / ЗШ);
- середня школа (střední škola; SŠ / СШ): гімназія, середня професійна школа (SOŠ / СОШ), середнє професійно-технічне училище (SOU / СОУ);
- консерваторія (konzervatoř; у Чехії це середня школа);
- вища професійна школа (vyšší odborná škola; VOŠ / ВОШ);
- дитяча школа мистецтв (základní umělecká škola; надає освіту у галузі мистецтв і керується Міністерством освіти, молоді та спорту, але не включена в систему основної освіти);
- мовна школа з правом державного мовного іспиту (jazyková škola);
- університет (vysoká škola; VŠ / ВШ).

Навчальні заклади в Чехії – державні, публічні, приватні та церковні. Навчання не у державних або публічних навчальних закладах є зазвичай платним.

Навчальний рік триває з вересня по червень (дитсадки, початкові та середні школи). Основні літні канікули тривають два місяці – протягом всього липня та серпня. Академічний рік визначається ректором університету і триває, як правило, з 1 жовтня по 30 вересня.

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Дитячий садок, який часто називають словом «školka» («школка»), надає дошкільну освіту дітям зазвичай від 3 до 6 років. Участь у дошкільній освіті є добровільною, за винятком 1 року, що передує вступу дитини до початкової школи. Це значить, що для дітей, які досягли 5-річного віку до кінця серпня даного календарного року, навчання в дитячому садку є обов'язковим.

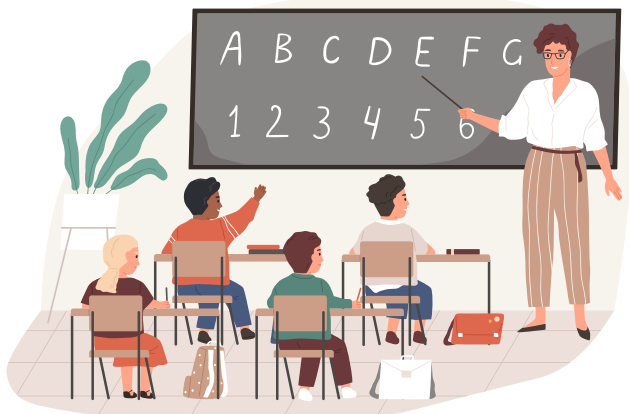
Засновником дитячих садків може виступати держава, край, населений пункт або приватний суб'єкт, тому вони можуть бути безкоштовними або платними. Усі дитячі садки зазвичай стягують плату за харчування дітей, які ходять до дитячого садка.

Дитину треба записати до дитячого садка. Рекомендуємо вчасно цікавитися, коли проходить запис до дитячого садка, останніми роками дитячі садки, як правило, переповнені. Записи в дитячі садки зазвичай проводяться навесні. Точну дату та місце визначає директор даного дитячого садка; цю інформацію публікують заздалегідь, найчастіше на сайті дитячого садка та на сайті засновника (наприклад, міський район / населений пункт).

ПОЧАТКОВА ОСВІТА – ОБОВ'ЯЗКОВЕ ВІДВІДУВАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Обов'язкове відвідування школи триває загалом 10 років (останній рік в дитячому садку та 9 років у початковій школі). Початкова школа стосується дітей від 6 років, якщо їм не було дозволено відстрочку (через недостатній фізичний чи психічний розвиток дитини). Обов'язкове відвідування школи поширюється на громадян Чехії та іноземців, яким дозволено перебувати у Чехії на строк понад 90 днів, навіть у разі, якщо вони не володіють чеською мовою.

Обов'язок батьків – направляти дітей віком від 6 до 15 (максимум до 17) років до школи для здобуття обов'язкової початкової освіти. У протилежному випадку батьки (або законний представник) вчиняють правопорушення, за яке їм загрожує санкція.

Усі іноземці мають доступ до початкової освіти, якщо вони проживають на території Чехії. При поданні заяви на прийняття до початкової школи вам не потрібно доводити законність вашого перебування у Чехії.

За законом, кожен має право на безкоштовну освіту в державних (публічних) початкових та середніх школах. У приватних школах навчання платне.

Школи зазвичай пропонують обіди в їдальні, групи продовженого дня та гуртки дозвілля, але, як правило, за ці послуги стягується плата.

До початкової школи необхідно записатися протягом строків, оголошених школою (зазвичай з 1 по 30 квітня). Бажано поцікавитися про це у вибраній школі заздалегідь – зразу після вашого прибуття до Чехії. Початкові школи вчасно повідомляють про точні дати запису на своїх дошках оголошень або сайтах.

Деякі школи проводять підготовчі курси чеської мови для дітей іноземців. Курси чеської мови також можна відвідувати в окремих НУО, інтеграційних центрах та мовних школах. Неурядові організації, зосереджені на освіті, допоможуть вам спілкуватися з учителями в школі та додатково навчати ваших дітей.

Свідоцтвом про здобуття початкової освіти в Чехії є, як правило, атестат (vysvědčení) про успішне закінчення дев'ятого класу початкової школи (інформацію про винятки надають деякі НУО або інтеграційні центри).

СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Після закінчення початкової школи або закінчення обов'язкового відвідування школи можна продовжувати навчатися в середньому навчальному закладі (гімназія, середня професійна школа, середнє професійно-технічне училище) або консерваторії. Однак ця освіта вже не є обов'язковою.

Середні школи готують учнів до подальшого навчання або до роботи за фахом. Залежно від типу середньої школи та галузі випускник отримує середню освіту (1–2 роки денної форми навчання), середню освіту з професійною підготовкою (2–3 роки денної форми навчання) або середню освіту з атестатом зрілості (4 роки денної форми навчання).

Атестат зрілості (*maturitní zkouška*; часто використовується скорочення: *maturita*) є необхідною передумовою для вступу до вищої професійної школи або вищого навчального закладу. У даний час існує єдиний іспит на атестат зрілості для всіх випускників. Більше інформації можна знайти на www.novamaturita.cz.

Документом про закінчення середньої освіти є, залежно від типу, випускний атестат (середня освіта), свідоцтво про закінчення училища (середня освіта з професійною підготовкою) або атестат зрілості (середня освіта з атестатом зрілості).

ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (КОЛЕДЖІ)

Цей вид освіти розвиває середню освіту і надає як загальну, так і професійну освіту та практичну підготовку за фахом. У денній формі навчання вона триває 3 роки, включаючи професійну практику, у разі напрямку підготовки «медичина» – 3,5 роки.

У державних (публічних) вищих професійних школах вноситься плата за навчання у розмірі до 5 000 крон на рік, у приватних плата за навчання встановлюється за контрактом.

Вища професійна освіта закінчується випускним іспитом (який називається «*absolutorium*»). Випускники отримують свідоцтво про складення випускного іспиту та диплом, а також право користуватися науковим ступенем «кваліфікований фахівець» (*diplomovaný specialista*), що пишеться в скороченому вигляді після імені та прізвища (DiS.).

ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ (УНІВЕРСИТЕТИ)

Вищі навчальні заклади є публічними, приватними та державними (військовий та поліцейський ВНЗ). Умова вступу – складення вступного іспиту та наявність закінченої повної загальної середньої освіти або професійної освіти (атестат зрілості).

Іноземці можуть навчатися у вищих навчальних закладах на тих самих умовах, що і громадяни Чехії, якщо навчання ведеться чеською мовою. Публічні та державні ВНЗ надають освіту чеською мовою безкоштовно.

Більшість ВНЗ вимагають знання чеської мови на рівні B1, що є відносно високим рівнем. Деякі навчальні заклади перевіряють знання мови шляхом власних іспитів.

Іноземці, які хочуть навчатися в державному (публічному) вищому навчальному закладі не чеською мовою, повинні платити за навчання.

У Чехії розрізняють бакалаврат (3 роки) та магістратуру (зазвичай 2 роки, іноді навіть 5 і більше років).

Випускники вищих навчальних закладів отримують право на використання наукового ступеня «бакалавр», який пишеться у скороченому вигляді перед іменем (Bc.), «магістр», який пишеться у скороченому вигляді перед іменем (Mgr.), існують також інші наукові ступені – наприклад «інженер», який пишеться у скороченому вигляді перед іменем (Ing.).

ПЕРЕБУВАННЯ ІНОЗЕМЦІВ З МЕТОЮ НАВЧАННЯ

Із 31 липня 2019 року поняття «навчання» (studium) було відповідно до Закону «Про перебування іноземців» звужено. «Навчання» – це навчання за акредитованими навчальними програмами у вищому навчальному закладі. Крім того, «навчання» – це середня освіта та вища професійна освіта в середній школі, консерваторії або вищій професійній школі, яка проводиться в рамках програми обміну (відповідно

до Закону «Про перебування іноземців» якщо середня освіта не здійснюється в рамках програми обміну, то не йдеться про «навчання»). «Навчанням» також вважається перебування за стипендією, стажування та європейська волонтерська служба.

Якщо іноземець проживає в Чехії на підставі довгострокової візи або дозволу на довгострокове перебування з метою навчання, він повинен **бути студентом весь цей період**, тобто дотримуватися мети перебування. Це означає, що за допомогою довідки про навчання він повинен бути в змозі довести свій статус студента у кожний день дії дозволу, виданого з метою навчання. Іноземець повинен мати **довідку про навчання**, видану навчальним закладом, також на період літніх канікул або до моменту належного завершення навчання (семестрові іспити, державний іспит тощо).

Під час навчання іноземці можуть працювати і займатися підприємницькою діяльністю, але вони все одно повинні дотримуватися основної мети свого перебування, тобто бути студентом. Більше інформації щодо працевлаштування студентів ви знайдете у розділі «Працевлаштування».

Навчаючись у Чехії, іноземець може під час літніх канікул виїхати за її межі. Якщо на той момент у нього розглядають заяву стосовно його перебування, він повинен належним чином повідомити до відділення Міністерства внутрішніх справ про свій від'їзд і забезпечити, щоб його поштові відправлення були прийняті.

Якщо він вирішив **перевестися до іншого навчального закладу**, йому слід належним чином закінчити навчання в одному навчальному закладі і без перерви розпочати навчання в новому. Перший навчальний заклад інформує Міністерство внутрішніх справ про припинення навчання, а іноземець зобов'язаний повідомити про зміну та початок навчання в новому навчальному закладі. Зміни доводяться до відома Міністерства внутрішніх справ протягом 3 днів.

У разі **виключення з навчального закладу**, даний заклад за законом зобов'язаний інформувати Міністерство внутрішніх справ про це, і на підставі такого факту віза або дозвіл на довгострокове перебування можуть бути анульовані.

ВИЗНАННЯ ОСВІТИ

У деяких випадках іноземець зобов'язаний подати документ, що підтверджує професійну компетентність для виконання відповідної роботи. Визнання іноземних атестатів та дипломів важливе також для тих, хто хоче продовжувати навчатися в Чехії. Для того, щоб документи про закінчену освіту (дипломи та атестати) могли вважатися рівноцінними та дійсними, необхідно пройти процедуру їх визнання й отримати відповідний документ, що підтверджує це визнання.

Нострифікація означає визнання рівноцінності досягнутого рівня іноземної освіти (початкової, середньої, вищої професійної або вищої) з освітою в Чехії.

Дипломи з початкових, середніх та вищих професійних шкіл нострифікуються в Департаментах освіти при відповідних крайових адміністраціях. Для процедури нострифікації необхідно пред'явити оригінал іноземного свідоцтва або його засвідчену копію та документ про зміст та обсяг навчання за кордоном. Іноді необхідно подати і документ-підтвердження про те, що даний навчальний заклад визнається державою, якщо це не впливає зі самого атестату. Заява заповнюється у відповідній крайовій адміністрації. Якщо інше не передбачено міжнародною угодою (Міжнародний договір про правову допомогу, Гаазька конвенція), документи повинні бути завірнені і перекладені на чеську мову судовим перекладачем. Освіта нострифікується лише в тому випадку, якщо закордонне навчання відповідає за своїм змістом та обсягом навчання в чеському навчальному закладі. Якщо обсяг та зміст закордонної освіти відповідають не повністю, то в нострифікації буде відмовлено. Якщо іноземна освіта частково відрізняється або студент пред'явив не всі документи, то він повинен скласти т. зв. нострифікаційний іспит (nostrifikační zkouška). Після того йому видадуть протокол, який він у разі успішного складення нострифікаційного іспиту передає крайовій адміністрації, і на підставі цього отримує нострифікаційний додаток (nostrifikační doložka).

За заяву про визнання початкової, середньої або вищої професійної освіти стягується плата. Збір сплачується у крайовій адміністрації.

У разі подання заяви про **визнання вищої освіти**, здобутої за кордоном, необхідно **звернутися безпосередньо до державного (публічного) вищого навчального закладу**, що має подібну за змістом акредитовану навчальну програму, або до Міністерства освіти, молоді та спорту, якщо освіта отримана в державі, з якою Чехія уклала міжнародну угоду про взаємне визнання еквівалентності документів про освіту.

За подання заяви про визнання вищої освіти стягується плата. Збір сплачується обраному університету, до якого ви подали заяву про визнання освіти.

У випадку завірення документів ви також можете зустріти терміни **«апостиль» та «суперлегалізація»**. Мета апостилю і суперлегалізації – достовірно довести той факт, що документ був виданий або завірений певним судовим чи адміністративним органом відповідної держави або підписаний в його присутності. Отже, перевіряється справжність офіційної печатки та підпису на документі, а не зміст самого документа. Завірення документів – це підтвердження їх справжності з метою виключення підробок.

Детальнішу інформацію стосовно завірення документів можна знайти на сайті Міністерства закордонних справ:

www.mzv.cz/jnp/cz/cestujeme/overovani_listin/index.html.

Інформацію про визнання освіти ви знайдете на сайті Міністерства освіти, молоді та спорту: www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/uznavani-vzdelani.

ЗНУЩАННЯ У ШКОЛІ

Знущання – одне з найсерйозніших негативних явищ сучасної школи, хоча такі проблеми проявляються не лише в школах і не включають тільки вікову категорію школярів. Ризик знущання існує у всіх системах, що є установами, і великих колективах.

Під знущанням мається на увазі будь-яка поведінка з наміром повторно загрожувати або залякувати іншу людину чи групу людей або завдавати їм шкоди. Знущання включає як фізичний напад у формі побиття, пошкодження речей іншої людини, так і словесний напад у вигляді шантажу, лаяння, наклепів, погроз або приниження. Більшість випадків знущання серед дітей відбувається в школі, по дорозі до школи чи з неї або неподалік від місця проживання. Небезпека знущання полягає головним чином у серйозності, довгостроковій дії та пов'язаних із цим наслідках для психічного та фізичного здоров'я.

Види знущання та методи, за допомогою яких воно здійснюється, дуже різноманітні. Як правило, агресор має фізичну, чисельну перевагу або перевагу сили над жертвою. Наслідки знущання впливають на подальше життя всіх учасників, але, звичайно, найгірші наслідки вони мають для жертви.

Якщо ви підозрюєте, що над вашою дитиною знущуються, не соромтеся вирішувати цю проблему. Дізнайтеся якомога більше про напад на вашу дитину. Зверніться до директора школи або до класного керівника і наполягайте на особистій зустрічі. Посередниками у спілкуванні зі школою можуть стати інтеграційні центри або неприбуткові організації, контакти яких можна знайти в кінці цієї брошури.

ІСПИТ З ЧЕСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ ТА КУРСИ ЧЕСЬКОЇ МОВИ

Знання чеської мови, перевірені шляхом іспиту, є необхідною умовою для отримання дозволу на постійне проживання в Чехії (на рівні A2) та подання клопотання про отримання громадянства Чехії (на рівні B1). Із мовною підготовкою можуть допомогти НУО, інтеграційні центри або мовні школи. Можна скласти пробний іспит і, крім того, існують посібники для підготовки до іспиту.

Більше інформації ви можете знайти на сайті www.cestina-pro-cizince.cz.

У Чехії проводиться багато курсів чеської мови, які допоможуть вам легше інтегруватися в новій країні. Ви можете відвідувати платні курси в мовних школах, а також – в рамках підготовки до навчання в університетах – у деяких вищих навчальних закладах. Або можна зв'язатися з неурядовими неприбутковими організаціями та інтеграційними центрами і запитати про їхню пропозицію курсів чеської мови, які є безкоштовними або за невелику плату.

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОПОМОГА

Освіта, навчання, реєстр навчальних закладів, визнання освіти, інформація, законодавство:

Міністерство освіти, молоді та спорту

www.msmt.cz

Визнання освіти:

Департаменти освіти крайових адміністрацій

Державні (публічні) вищі навчальні заклади

Міністерство освіти, молоді та спорту (чеське скорочення: MŠMT / «МШМТ»)

Департамент вищих навчальних закладів або Департамент освітньої системи

вул. Кармелітська, б. 7, м. Прага 1, індекс 118 12 / Karmelitská 7, 118 12 Praha 1

www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/uznavani-vzdelani

Неурядові неприбуткові організації та інтеграційні центри у рамках соціальних консультацій:

Неурядова неприбуткова організація «МЕТА»

Курси чеської мови, консультації щодо освіти, спілкування з учителями, допомога під час запису дітей до шкіл, визнання освіти тощо

www.meta-ops.cz

Чеська мова для іноземців:

www.cestina-pro-cizince.cz

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

«Голова Франца Кафки», обертова скульптура,
автор: Давід Черни, м. Прага

PRO
аутентично by Kogo

УСТАНОВИ

Робота в Чехії, інформація, агентства з працевлаштування, вакансії (і для іноземців):

Міністерство праці та соціальних справ

Видача карт працевлаштування:

Відділення Департаменту з питань надання притулку та міграційної політики Міністерства внутрішніх справ (OAMP MVČR / «ОАМП МВЧР»), Відділення перебування іноземців

Видача дозволів на працевлаштування та обов'язкових висновків:

Центр зайнятості Чеської Республіки / Úřad práce České republiky

Стимул для контролю умов праці та охорони праці у роботодавця:

Інспекція праці / Inspektorát práce

ВИХІД НА РИНОК ПРАЦІ

Для того, щоб вийти на ринок праці в Чехії, важливо мати право на перебування і знати, чи маєте ви вільний доступ до ринку праці, чи вам потрібен якийсь вид дозволу на роботу.

Вільний доступ до ринку праці залежить від вашого права на перебування, характеру роботи та інших умов.

Наприклад, вільний доступ до ринку праці мають:

- громадяни ЄС та члени їх сімей,
- іноземці з дозволом на постійне проживання,
- особи, які отримали міжнародний захист (притулок або додатковий захист),
- іноземці, які мають дійсний дозвіл на довгострокове перебування з метою спільного проживання сім'ї у Чехії з іноземцем, який має дозвіл на довгострокове або постійне проживання або якому надано притулок,
- іноземці, які систематично готуються до своєї майбутньої професії (студенти денної форми навчання у середній школі, консерваторії, коледжі та мовній школи з правом державного мовного іспиту, а також студенти денної форми навчання у вищому начальному закладі),
- іноземці, які здобули середню або вищу професійну освіту або вищу професійну освіту в консерваторії згідно із Законом «Про школи» або вищу освіту згідно із Законом «Про вищі навчальні заклади».

Цим іноземцям не потрібні дозвіл на працевлаштування, карта працевлаштування або синя карта для роботи. Роботодавець тільки зобов'язаний повідомити про їхнє працевлаштування не пізніше дня виходу на роботу до відповідного крайового відділення Центру зайнятості Чеської Республіки.

Проте, якщо роботодавець хоче працевлаштувати іноземця, який не має вільного доступу до ринку праці, окрім підписаного трудового договору або угоди про трудову діяльність, іноземець повинен мати дозвіл на працевлаштування, карту працевлаштування, синю карту чи інший вид дозволу.

КАРТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА СИНЯ КАРТА

Карта працевлаштування (або робоча карта; чеською: *zaměstnanecká karta*) – це особливий вид дозволу на довгострокове перебування з метою працевлаштування. Зазвичай він поєднує дозвіл на довгострокове перебування, термін дії якого не перевищує 2 роки, та дозвіл на здійснення роботи на певній посаді (тобто 2-в-1).

Передумовами для видачі карти працевлаштування є, серед іншого, такі дії:

- роботодавець оголосив вакансію також для іноземців – власників карт працевлаштування,
- на вакансію не влаштувався громадянин Чехії або ЄС або іноземець з вільним доступом до ринку праці,

- іноземець підтвердив свою відповідність потрібним кваліфікаційним умовам для даної посади, тобто він має професійну придатність для виконання даної роботи,
- валова місячна зарплата дорівнює принаймні розміру основної ставки мінімальної місячної зарплати,
- робочий тиждень за трудовим договором або угодою про трудову діяльність складає принаймні 15 годин.

Синя карта (чеською: modrá karta) – це вид дозволу на перебування, призначений для іноземців, які працюють на посаді, що вимагає високої кваліфікації.

Іноземець повинен подати трудовий договір на термін не менше 1 року, який містить дані про розмір узгодженої валової місячної або річної заробітної плати, що повинна відповідати принаймні 1,5 розміру середньої валової річної заробітної плати в Чехії.

Якщо власник карти працевлаштування хоче змінити посаду, працювати ще на одній посаді або змінити роботодавця, він зобов'язаний повідомити про цю зміну Міністерство внутрішніх справ Чеської Республіки (Департамент з питань надання притулку та міграційної політики) принаймні за 30 днів до настання зміни. Повідомлення повинно бути зроблено на відповідному бланку. Повідомлення про відповідність або невідповідність умовам щодо зміни роботодавця надсилається як іноземцю, так і майбутньому роботодавцю. Починати працювати на новій посаді або у нового роботодавця до отримання дозволу від Міністерства внутрішніх справ Чеської Республіки заборонено.

Не можна змінювати роботодавця, посаду або повідомляти про ще одну роботу, якщо ви перебуваєте тут за першою картою працевлаштування, і з моменту вашого виходу на роботу ще не пройшло 6 місяців.

Шестимісячне обмеження не застосовується, якщо трудовий договір було розірвано роботодавцем або за угодою про припинення трудових відносин із зазначенням причини. Підтвердження про припинення трудових відносин із цих причин іноземець повинен надати сам, коли він повідомляє про зміну.

Якщо карта працевлаштування була видана роботодавцю, який є агентством, зареєстрованим в офіційному переліку уповноважених посередницьких агентств на сайті Міністерства праці та соціальних справ, неможливо змінювати роботодавця, посаду або працювати на ще одній посаді або ще в одного роботодавця, якщо майбутній роботодавець знову буде агентством із працевлаштування.

Якщо іноземець не змінює посаду або роботодавця і хоче продовжити карту працевлаштування, він повинен подати заяву до Міністерства внутрішніх справ

Чеської Республіки про її продовження не раніше ніж за 120 днів до закінчення строку її дії і не пізніше останнього дня строку дії. У цьому випадку Центр зайнятості Чеської Республіки видає обов'язковий висновок щодо того, чи іноземця можуть надалі працевлаштовувати з огляду на ситуацію на ринку праці.

ДОЗВІЛ НА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА СПЕЦІАЛЬНІ ВИДИ КАРТ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

У випадках, коли мета дозволу на довгострокове перебування іноземця – працевлаштування, і разом з тим:

- а) він має вільний доступ до ринку праці
- б) або отримав дозвіл на працевлаштування,

карта працевлаштування служить тільки дозволом на довгострокове перебування (т. зв. «недуальна карта працевлаштування»).

Дозвіл на працевлаштування видається Центром зайнятості Чеської Республіки і він, як і звичайна карта працевлаштування, дає його власнику право працювати, якщо не має вільного доступу до ринку праці. Однак він видається для дуже обмеженої кількості випадків, наприклад, коли іноземець:

- відряджений іноземним роботодавцем для здійснення роботи в Чехії,
- є учасником товариства, членом або виконавчим органом товариства або кооперативу і виконує завдання, що впливають з предмету діяльності цієї юридичної особи (взагалі, це іноземці з дозволом на довгострокове перебування з метою підприємницької діяльності),
- є стажистом у трудових правовідносинах тощо.

Дозвіл на працевлаштування можна з урахуванням ситуації на ринку праці продовжувати повторно, але завжди максимум на 2 роки. Заява на продовження подається до Центру зайнятості не раніше ніж за 3 місяці і не пізніше ніж за 30 днів до закінчення строку дії поточного дозволу. Умовою продовження дозволу на працевлаштування є виконання однієї і тієї ж роботи у того самого роботодавця та в одному і тому ж місці роботи.

Якщо іноземець має спеціальну карту працевлаштування, яка служить лише дозволом на довгострокове перебування, і змінює роботодавця або посаду, то він зобов'язаний повідомити про цю зміну Міністерству внутрішніх справ (Департамент з питань надання притулку та міграційної політики) протягом 3 робочих днів.

ЗАКІНЧЕННЯ ТЕРМІНУ ДІЇ КАРТИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Якщо власник карти працевлаштування, що працює за трудовим договором, втратив роботу (тобто трудовий договір із ним розірвано), він має **захисний період 60 днів для пошуку нового роботодавця**, незалежно від причини припинення трудових відносин.

Якщо йому не вдалося знайти нову роботу і не пізніше ніж протягом цього захисного періоду 60 днів він не повідомив про зміну роботодавця, після закінчення цього періоду карта працевлаштування згідно із законом автоматично втрачає чинність. У такому випадку йому, швидше за все, доведеться повернутися за свій рахунок до країни походження.

РОБОТОДАВЕЦЬ, ЯКИЙ ПРАЦЕВЛАШТОВУЄ ІНОЗЕМЦІВ

Роботодавець може працевлаштувати іноземця лише в тому випадку, якщо він уклав із ним трудовий договір у письмовій формі або одну з угод поза трудовими відносинами (угода про трудову діяльність, угода про виконання певної роботи), а іноземець має карту працевлаштування, синю карту, карту внутрішньо переведеного працівника або чинну довгострокову візу чи дозвіл на довгострокове чи постійне проживання та дозвіл на працевлаштування від Центра зайнятості Чеської Республіки, або ж має вільний доступ до ринку праці.

НЕЛЕГАЛЬНА РОБОТА

Інспекції праці, митні органи та Поліція у справах іноземців перевіряють умови праці іноземців – дію дозволів на роботу та дію прав на проживання. За виконання роботи без карти працевлаштування або дозволу на працевлаштування роботодавцю загрожують великі грошові штрафи, і виконання такої роботи може бути причиною для скасування права на перебування та адміністративної депортації іноземця. Факт, що ви виконували нелегальну роботу, також може бути причиною відмови у продовженні карти працевлаштування.

Якщо ви працюєте в Чехії нелегально (без відповідного дозволу або без укладеного трудового договору / угоди про трудову діяльність / угоди про виконання певної роботи), вам буде важко відстоювати свої права. Частим явищем є, серед іншого, коли роботодавець виплачує заробітну плату не в узгодженому розмірі або не виплачує її взагалі. У такій ситуації ви дуже вразливі і вам загрожує низка ризиків, пов'язаних із виконанням нелегальної роботи, включно з депортацією з Чехії.

ПРОПОЗИЦІЯ ВАКАНСІЙ

Чеська Республіка захищає свій ринок праці. На ринку праці мають пріоритет громадяни Чехії, громадяни країн ЄС та члени їх сімей. Громадяни третіх країн (за межами ЄС), які не мають вільного доступу до ринку праці, можуть працювати лише на роботах, що є на обліку Центру зайнятості Чеської Республіки.

Центр зайнятості допомагає знайти роботу через свої крайові відділення. Поточну пропозицію вакансій для іноземців ви знайдете, наприклад, на сайті Міністерства праці та соціальних справ у розділі «Zahraniční zaměstnanost»:

Сині карти: www.mpsv.cz/web/cz/hledani-volnych-mist-1

Карти працевлаштування: www.mpsv.cz/web/cz/hledani-volnych-mist

Окрім Центру зайнятості, роботу можуть знайти також приватні агентства з працевлаштування. Плату за знайдення роботи приватними агентствами повинен сплачувати роботодавець, а не працівник. Агентства можуть обходити це за рахунок різних інших зборів (переклади, завірення документів, консультації тощо). Ретельно продумайте, що ви можете зробити самостійно і що необхідно зробити через посередницьке агентство. Офіційний перелік уповноважених посередницьких агентств можна знайти на сайті Міністерства праці та соціальних справ (www.uradprace.cz/web/cz/agentury-prace). Агентство з працевлаштування може знайти роботу у формі тимчасового направлення працівника у роботодавця, якщо це іноземець, якому було видано карту працевлаштування, синю карту або дозвіл на працевлаштування, лише обмеженою мірою.

ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ ТА ТРУДОВІ ДОГОВОРИ

Трудові відносини – це правовідносини між працівником та роботодавцем. Вони укладаються при **підписанні трудового договору (pracovní smlouva)**, виникають у день набрання ним чинності (тобто в перший день роботи) і втрачають чинність лише на умовах, передбачених законодавством, як правило, після закінчення строку дії договору або за письмовою угодою між роботодавцем та працівником.

Вам завжди слід просити у роботодавця копію підписаного трудового договору. Підписуйте лише такі договори, які ви розумієте. Трудовий договір повинен містити основні вимоги, передбачені законодавством: **вид роботи, місце виконання роботи та дату виходу на роботу**. Проте, окрім вищезазначеного, трудовий договір має містити й інші дані, в яких зацікавлені учасники трудових відносин, такі як

ідентифікаційні дані працівника та роботодавця, інформацію про робочий час, строк дії договору (визначений або невизначений), дані про зарплату, дату виплати зарплати, оплату за роботу в надурочний час, відпустку, випробувальний строк, відрядження тощо.

Будь-який договір про працю завжди повинен укладатися в письмовій формі, навіть якщо це угода про виконання певної роботи або угода про трудову діяльність. Письмову форму також повинні мати повідомлення про звільнення або угода про припинення трудових відносин.

ТРУДОВИЙ ДОГОВІР НА ВИЗНАЧЕНИЙ / НЕВИЗНАЧЕНИЙ СТРОК

Трудовий договір укладається або на невизначений строк (у трудовому договорі не вказана дата закінчення трудових відносин), або на визначений строк (у трудовому договорі вказана дата закінчення трудових відносин).

Випробувальний строк зазвичай становить 3 місяці (у випадку працівників на керівних посадах – до 6 місяців). Однак вказувати випробувальний строк у трудовому договорі не обов'язково. Протягом випробувального строку роботодавець та працівник можуть припинити трудові відносини без зазначення причини. У разі припинення трудових відносин ми нагадуємо про 60-денний захисний період для пошуку нової роботи та подання повідомлення про зміну роботодавця до Міністерства внутрішніх справ, інакше іноземцю загрожує скасування карти працевлаштування і разом із тим великий ризик припинення перебування у Чехії.

Працівник має право на відпустку (20 робочих днів у календарному році), а в деяких випадках – на вихідну допомогу (як правило, у разі звільнення роботодавцем).

До трудового договору можуть вноситися зміни або його можна продовжувати за допомогою **додатку до договору**. Зі зміною завжди повинні погоджуватися обидві сторони, тобто і працівник, і роботодавець. Додаток повинен бути укладений **в письмовій формі**.

Трудові відносини припиняються **за згодою сторін, на підставі повідомлення про звільнення** (строк попередження про звільнення, як правило, становить мінімально 2 місяці), **звільнення під час випробувального строку** (без зазначення причини як з боку працівника, так і роботодавця), **закінчення строку, негайного припинення** (лише у визначених законом випадках), **закінчення строку дії права на перебування або скасування дозволу на перебування**.

Трудовий договір також укладається для роботи на умовах неповного робочого дня. Крім того, будь-яка людина може одночасно працювати за основною роботою і за сумісництвом для двох або більше роботодавців. Іноземець повинен мати дозвіл на працевлаштування для кожної такої роботи (не стосується власників карт працевлаштування або іноземців, які мають вільний доступ до ринку праці).

УГОДИ ПОЗА ТРУДОВИМИ ВІДНОСИНАМИ

Угоди поза трудовими відносинами використовуються для короткострокової роботи (наприклад, на тиждень), для гнучких ставок (наприклад, на 1 день), для виконання певної роботи за короткий час або з метою тимчасового направлення працівників на роботу на короткий час. Загалом застосовуються ті самі (або подібні) принципи, що й у трудового договору, але в певних випадках права та обов'язки регулюються інакше (наприклад, обсяг роботи, відпустка, допомога при тимчасовій непрацездатності, сплата внесків на медичне та соціальне страхування тощо).

За Трудовим кодексом існують два типи угод поза трудовими відносинами:

Угода про виконання певної роботи (чеською: Dohoda o provedení práce; скорочення DPP / «ДПП») – обмежується лімітом відпрацьованих годин (зараз максимум 300 годин на рік) в одного роботодавця. Завдяки цьому положенню вона не використовується для довгострокової роботи в одного роботодавця, але дуже підходить для тимчасових працівників (чеською: brigádník), що протягом одного місяця працюють у кількох роботодавців. З доходу понад 10 000 крон на місяць роботодавець зобов'язаний сплачувати внески на медичне та соціальне страхування – як і у випадку трудового договору. На відміну від роботи за трудовим договором, строк попередження про звільнення становить 15 днів.

Угода про трудову діяльність (Dohoda o pracovní činnosti; скорочення DPČ / «ДПЧ») – обмежується половиною робочого часу (максимум 20 годин на тиждень). Роботодавець сплачує внески на медичне та соціальне страхування так само, як і у випадку трудового договору, якщо узгоджена зарплата перевищує

2 500 крон. Ця угода повинна бути укладена у письмовій формі і може бути на визначений або невизначений строк. Працівник не має права на відпустку чи вихідну допомогу при звільненні, але має право на допомогу при тимчасовій непрацездатності. На відміну від роботи за трудовим договором, строк попередження про звільнення становить 15 днів.

ЗАРОБІТНА ПЛАТА

Відпрацювавши визначений за законом тижневий робочий час у 40 годин, ви маєте право на **мінімальну валову заробітну плату**, яка встановлюється постановами уряду. Розмір мінімальної заробітної плати можна знайти на сайті Міністерства праці та соціальних справ. У 2020 році мінімальна заробітна плата встановлена у розмірі 14 600 крон на місяць або 87,30 крон на годину.

При укладанні трудового договору (або угод поза трудовими відносинами), ви можете зустріти два терміни: валова та чиста заробітна плата. **Валова заробітна плата (брутто зарплата; чеською: hrubá mzda)** – це зарплата до утримання всіх відрахувань (аванс податку на прибуток, внески на соціальне та медичне страхування). **Чиста заробітна плата (нетто зарплата; čistá mzda)** обчислюється шляхом утримання передбачених законодавством відрахувань із валової заробітної плати, тобто вказаного авансу податку на прибуток у розмірі 15 % та внесків на медичне та соціальне страхування, результат є доходом працівника, який роботодавець зазвичай надсилає на банківський рахунок працівника. У трудових договорах з роботодавцем вказується валова зарплата, а не чиста. Те саме стосується оголошень про роботу, де також зазвичай наводиться валова заробітна плата. Уся ця інформація про валову та чисту заробітну плату та передбачені законодавством відрахування повинні бути чітко вказані в розрахунковому листі (výplatní páska).

МЕДИЧНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ

Роботодавець реєструє працівника платником внесків на медичне та соціальне страхування (роботодавець сплачує їх шляхом відрахувань із заробітної плати працівника).

Внески на медичне страхування утримуються у розмірі 13,5 % від валової зарплати. Із цього 4,5 % оплачуються працівником, 9 % – роботодавцем.

Внески на соціальне страхування утримуються у розмірі 31,5 % від валової зарплати. З цього 6,5 % оплачуються працівником, 24,8 % – роботодавцем.

Вам краще запитати у вашій медичній страховій компанії, чи ваш роботодавець справді платить за вас медичне страхування. Це його обов'язок. Ваш обов'язок – завжди мати при собі картку медичного страхування.

НЕПРАЦЕЗДАТНІСТЬ

У разі, якщо ви не можете ходити на роботу через хворобу, ви можете залишитися вдома як непрацездатні. У цьому випадку ви зобов'язані надати роботодавцю довідку від лікаря про непрацездатність та її передбачувану тривалість. Протягом цього часу ви отримуєте не зарплату, а т. зв. компенсацію заробітної плати, яка виплачується за рахунок медичного страхування.

Крім того, роботодавець зобов'язаний відпустити жінку у декретну відпустку («матернська»), а потім «родічовську» відпустку. Жінки можуть вийти у декретну відпустку за 6-8 тижнів до запланованого терміну пологів. Загальний період декретної відпустки становить 28 (у разі однієї дитини) або 37 тижнів (у разі двох та більше дітей). Також у цьому випадку працівниця отримує не заробітну плату, а компенсацію заробітної плати за рахунок медичного страхування. Однак умовою є те, що жінка була застрахована на випадок хвороби протягом щонайменше 270 днів за останні 2 роки перед декретною відпусткою, і ця страховка все ще діє у день, коли вона починає отримувати цю допомогу.

Крім того, закон дозволяє батькам залишатися вдома під час догляду за хворою дитиною.

СТУДЕНТИ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Студентам денної форми навчання в середніх школах, коледжах, консерваторіях та студентам акредитованих програм денної форми навчання у вищих навчальних закладах в Чехії для роботи не потрібні карта працевлаштування або дозвіл на працевлаштування, незалежно від мети їх дозволу на довгострокове перебування або довгострокової візи. Вони мають вільний доступ до ринку праці.

Випускники навчальних закладів у Чехії, які здобули середню або вищу професійну освіту або вищу професійну освіту в консерваторії згідно із Законом «Про школи» або вищу освіту згідно із Законом «Про вищі навчальні заклади», також мають вільний доступ до ринку праці і не потребують карти працевлаштування або дозволу на працевлаштування. Однак після закінчення навчання, якщо вони хочуть продовжити проживати у Чехії, вони повинні подати заяву про дозвіл на проживання з іншою метою.

Студенти, які мають вільний доступ до ринку праці, можуть підзаробляти у кількох роботодавців на підставі вищезазначених типів угод (наприклад, вони можуть мати одночасно кілька угод про виконання певної діяльності тощо).

Працюючий студент подає податкову декларацію так само, як й інші платники податків, якщо у нього є паралельні роботи, з яких податок утримується авансом податку (т. зв. податок на джерело доходу 15 %), або якщо протягом року він мав інші доходи, що оподатковуються податком на прибуток (тобто дохід, сума якого перевищує 30 тис. крон у даному календарному році). Студенти віком до 26 років можуть застосувати податкову знижку у роботодавця, якщо вони подають довідку про навчання.

ФАКТОРИ РИЗИКУ ТА ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ

Умови працевлаштування в Чехії регулюються Трудовим кодексом (zákoník práce), який, серед іншого, визначає права та обов'язки працівників та роботодавців.

Усі домовленості щодо роботи треба оформляти **в письмовій формі. Підписуйте лише такі договори, які ви розумієте. Ретельно зберігайте всю підписану з роботодавцем документацію.**

Перевіряйте надійність посередницьких агентств. Перелік акредитованих посередницьких агентств можна знайти на сайті Міністерства праці та соціальних справ: www.uradprace.cz/web/cz/agentury-prace.

Робота у понаднормовий час, у вихідні та святкові дні оплачується відповідно до Трудового кодексу з урахуванням доплат або як понаднормова робота. Якщо ви працюєте в принизливих, антисанітарних умовах або умовах, шкідливих для здоров'я, зверніться за допомогою до місцевої Інспекції праці або інтеграційних центрів або неурядових неприбуткових організацій. Ви можете подати скаргу на роботодавця в Інспекцію праці, якщо ви підписали документи і готові свідчити, а також можете звернутися до суду з позовом.

Якщо роботодавець офіційно виплачує вам лише частину заробітної плати, існує ризик, що ви не зможете підтвердити необхідний дохід для ваших майбутніх заяв на дозвіл на проживання або у старості ви будете отримувати маленьку пенсію!

Виконувати роботу на іншій посаді або у роботодавця, які не вказані у виданому дозволі на працевлаштування, нелегально. Дозвіл на працевлаштування повинен мати також іноземець, який буде виконувати роботу в Чехії на підставі угоди про

працю з іноземним роботодавцем, який направив його виконувати завдання, що впливають з контракту, укладеного з вітчизняною юридичною або фізичною особою.

У випадку, якщо після прибуття до Чехії **вас змушують виконувати роботу**, відмінну від узгодженої, з якою ви не погоджуєтесь, це може бути порушенням законодавства з боку вашого роботодавця, а отже, злочином шахрайства, в гіршому випадку – торгівлею людьми з метою примусових робіт або навіть сексуальною експлуатацією. У такому випадку негайно зв'яжіться зі спеціалізованими неурядовими неприбутковими організаціями, переліченими в контактах в кінці брошури, або з Поліцією Чеської Республіки, які допоможуть вам захищатися. Ваші показання допоможуть покарати правопорушників і захистити від подібної експлуатації інших потенційних жертв.

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОПОМОГА

Робота в Чехії, інформація, агентства з працевлаштування, вакансії (і для іноземців):

Міністерство праці та соціальних справ

www.mpsv.cz/web/cz/hledani-volnych-mist-1

www.mpsv.cz/web/cz/hledani-volnych-mist

www.mpsv.cz/web/cz/hledani-volnych-mist-2

Карти працевлаштування та сині карти:

Сайт Міністерства внутрішніх справ

www.imigracniportal.cz

www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx

Видача дозволів на працевлаштування:

Центри зайнятості

www.uradprace.cz

Контроль умов праці та охорони праці у роботодавця:

Інспекція праці (обласні інспекції)

www.suip.cz/kontakty

Безкоштовна інформація та консультації:

Інтеграційні центри

Неурядові неприбуткові організації

Ла Страда Чеська Республіка – допомога жертвам експлуатації та торгівлі людьми (примусові роботи та сексуальна експлуатація)

Празький архієпископський Карітас – Проєкт Маґдала – консультація і допомога жертвам торгівлі людьми (примусова робота та сексуальна експлуатація)

Усі контакти ви знайдете в кінці цієї брошури.

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

«Танцюючий дім», м. Прага

УСТАНОВИ

Підприємницька діяльність у Чехії, інформація, законодавство:

Міністерство промисловості та торгівлі

Видача свідоцтва підприємця:

Органи державної реєстрації підприємців при міських адміністраціях / Živnostenské úřady (při městských úřadech)

ДЛЯ КОГО ПРИЗНАЧЕНА ЦЯ ІНФОРМАЦІЯ

- 1) Для іноземців, які прибули на підставі довгострокової візи або дозволу на довгострокове перебування, виданих з метою підприємницької діяльності.
- 2) Для іноземців, які вже проживають у Чехії на підставі дійсного дозволу на проживання, і в майбутньому вони хочуть змінити мету свого перебування на підприємницьку діяльність або почнуть вести бізнес під час навчання, роботи тощо.

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – ЩО ЦЕ ТАКЕ

Підприємницька діяльність – це систематична діяльність, яку підприємець здійснює самостійно, від свого імені та на власну відповідальність з метою отримання прибутку.

У Чехії ви можете займатися підприємницькою діяльністю, наприклад, на підставі свідоцтва підприємця (živnostenské orgánovní) або на підставі іншої ліцензії відповідно до спеціальних норм (наприклад, лікарі, податкові консультанти). Для цілей дозволу на довгострокове перебування підприємницькою діяльністю вважається й участь виконавчого органу товариства або кооперативу у підприємницькій діяльності цього товариства або кооперативу (у сукупності т. зв. участь у юридичній особі).

Наступний текст стосується передусім індивідуальної підприємницької діяльності, якою займаються фізичні особи, тобто окремі люди. Інформацію про підприємницьку діяльність юридичних осіб вам нададуть, наприклад, Єдині контактні пункти (Jednotné kontaktní místo), створені Міністерством промисловості та торгівлі (додаткову інформацію також можна знайти на сайті www.businessinfo.cz).

РІЗНИЦЯ МІЖ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯМ

Що стосується **участі в юридичній особі**, то право на проживання з цією метою надається лише членам виконавчих органів юридичної особи. Виконання завдань, що впливають із предмету діяльності юридичної особи, які здійснюються

- учасником товариства,
- виконавчим органом або членом виконавчого органу чи іншого органу товариства для товариства або
- членом кооперативу або членом виконавчого чи іншого органу кооперативу для кооперативу,

вважається з точки зору обсягу діяльності працевлаштуванням. У даному випадку іноземці повинні мати дозвіл на працевлаштування, виданий відповідним крайовим відділенням Центру зайнятості Чеської Республіки з цією метою.

Наприклад: якщо предметом діяльності товариства з обмеженою відповідальністю є прибирання, і керівник товариства також бере участь у прибиранні, йому потрібен дозвіл на працевлаштування.

Зверніть увагу на різницю між підприємницькою діяльністю та працевлаштуванням (роботою за наймом). У разі контролю, наприклад, з боку Інспекції праці, вам може загрозувати не лише великий штраф, але й непродовження або повне анулювання дозволу на довгострокове перебування, що в кінцевому підсумку може призвести до порушення провадження щодо адміністративної депортації. Переконайтеся, що умови вашого бізнесу відповідають чинному чеському законодавству.

Працівник за наймом (zaměstnanec) – це фізична особа, яка за договором зобов'язана виконувати залежну діяльність на підставі трудових відносин. Залежна діяльність означає виконання роботи, яка здійснюється у взаєминах, де головним є роботодавець, а підпорядкованим – працівник, від імені роботодавця, за вказівками роботодавця, коли працівник виконує цю роботу для роботодавця особисто. За виконання залежної діяльності виплачується заробітна плата або винагорода за роботу, вона здійснюється за рахунок і під відповідальність роботодавця, протягом робочого часу на робочому місці роботодавця або в іншому узгодженому місці.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ПІДПРИЄМЦІ

Людина, яка самостійно виконує діяльність з метою отримання прибутку, тобто займається підприємницькою діяльністю або здійснює іншу господарську діяльність, називається **індивідуальним (приватним) підприємцем** (чеською: osoba samostatně výdělečně činná, скорочення: OSVČ / «ОСВЧ»; часто використовується також поняття «živnostník»).

Індивідуальне підприємництво регулюється Законом «Про індивідуальних підприємців» (чеською часто називають «živnostenský zákon»), зі змінами та доповненнями. Усі питання, пов'язані з індивідуальним підприємництвом, вирішуються Департаментами індивідуальних підприємців (živnostenské odbory) при сільських / міських адміністраціях.

Іноземці у Чехії можуть займатися підприємницькою діяльністю загалом на тих самих умовах, що і громадяни Чехії, за умови, що вони мають довгострокову візу або дозвіл на перебування в Чехії.

У Чехії Закон «Про індивідуальних підприємців» розрізняє види індивідуальної підприємницької діяльності: види діяльності, що підлягають реєстрації (ohlašovací; це, зокрема, види діяльності: řemeslné – ремісничі, vázané – види діяльності, для яких потрібна професійна кваліфікація, volné – види діяльності, для яких не потрібна професійна кваліфікація), та види діяльності, для яких потрібен спеціальний державний дозвіл (koncesované).

Право на ведення бізнесу підтверджується свідоцтвом підприємця (živnostenské orgánovní, раніше: živnostenský list), яка є ліцензією на здійснення самостійної прибуткової діяльності. Крім того, підприємець отримує в Органі реєстрації підприємців **витяг з реєстру індивідуальних підприємців** (výpis z živnostenského rejstříku). Кожен підприємець зобов'язаний належним чином вказувати на ділових доку-

ментах своє ім'я та прізвище, місцезнаходження та інформацію про те, що він зареєстрований у реєстрі індивідуальних підприємців, включаючи свій ідентифікаційний номер.

Підприємницька діяльність може бути як основною, так і неосновною (наприклад, під час навчання, працевлаштування тощо). Залежно від того визначається розмір авансового внеску на медичне та соціальне страхування.

ПОЧАТОК ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Перш ніж звернутися до Органу реєстрації підприємців, заявнику треба оформити необхідні документи, між іншим **довідку про несудимість**, видану компетентним органом держави, громадянином якої іноземець є (не старше 3 місяців), включаючи офіційний переклад. Крім того, додається **заява – згода власника нерухомості (квартири) на розташування місця здійснення підприємницької діяльності**, і в разі, якщо для даного виду підприємницької діяльності потрібна професійна кваліфікація, **підтвердження / сертифікат про професійну кваліфікацію** у вибраній вами галузі бізнесу. І, нарешті, вас попросять довести законність вашого **перебування** в Чехії.

Плата за видачу свідоцтва підприємця становить 1000 крон і сплачується готівкою, як правило, у касі відповідної сільської / міської адміністрації.

ОБОВ'ЯЗКИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДПРИЄМЦЯ

Медичне страхування

Кожен, хто проживає в Чехії, за законом повинен мати медичне страхування.

Індивідуальні підприємці («ОСВЧ») та інші підприємці, на відміну від найманих працівників, оплачують медичне страхування самостійно.

Іноземці, які проживають у Чехії на підставі довгострокової візи або дозволу на довгострокове перебування з метою підприємницької діяльності (крім винятків, передбачених міжнародними угодами, наприклад, громадяни США), не мають права бути включеними в систему загальнообов'язкового медичного страхування, і тому вони повинні мати комерційне медичне страхування **в об'ємі комплексного медичного обслуговування**. У цьому випадку страховка сплачується відразу повністю на попередньо узгоджений період (як правило, на період запланова-

ного строку перебування). Підприємці, які належать до системи загальнообов'язкового медичного страхування, платять страховку у вигляді щомісячних авансів.

Соціальне забезпечення

Соціальне забезпечення складається з трьох рівнів: соціального страхування, державної соціальної допомоги (підтримки) та соціальної допомоги. Ці три системи утворюють одне взаємопов'язане ціле і доповнюють одна одну.

Система соціального страхування включає страхові внески на пенсійне забезпечення, внески на державну політику зайнятості та страхування на випадок хвороби. Соціальне страхування призначено для бюджетних видатків, що витрачаються на:

- пенсії (пенсія за віком, пенсія з інвалідності, пенсія в разі втрати годувальника – для вдів, вдівців, сиріт),
- допомогу з безробіття, яку при виконанні певних умов отримують шукачі роботи, зареєстровані в Центрі зайнятості Чеської Республіки, та інші видатки, пов'язані із забезпеченням права на працю,
- допомогу з тимчасової непрацездатності (допомога на випадок хвороби, допомога при догляді за хворим членом сім'ї, компенсаційна допомога під час вагітності та догляду за дитиною, допомога матері у зв'язку з доглядом за новонародженою дитиною).

Соціальним забезпеченням у Чехії займається Чеське управління соціального захисту населення (Česká správa sociálního zabezpečení; скорочення: ČSSZ / «ЧССЗ»). Це найбільша фінансово-адміністративна установа Чехії. Вона виплачує, головним чином, пенсії і допомогу з тимчасової непрацездатності. ЧССЗ підпорядковуються відділення: Районне управління соціального захисту населення (Okresní správa sociálního zabezpečení; OSSZ / «ОССЗ») та Празьке управління соціального захисту населення (Pražská správa sociálního zabezpečení; PSSZ / «ПССЗ»).

Для індивідуальних підприємців участь у пенсійному страхуванні та сплата внеску на державну політику зайнятості є обов'язковими, якщо виконані умови, передбачені законодавством. Страхування на випадок хвороби є добровільним, однак, якщо підприємець його не сплачує, у разі захворювання він не має права на виплату допомоги. Це, наприклад, виплата «petoscenská» (у разі непрацездат-

ності) і «mateřská» (догляд за новонародженою дитиною) або «otcovská» (догляд батька за дитиною після її народження).

Іноземець, який отримав свідоцтво підприємця, повинен сам зареєструватися в ОССЗ. Окрім підтвердження своєї особи та дозволу на перебування в Чехії, він також подає виписку з реєстру індивідуальних підприємців. Про всі зміни, пов'язані з індивідуальним підприємництвом (день початку, припинення, ліквідація чи призупинення), необхідно повідомляти до відповідного ОССЗ **не пізніше 8-го числа нового календарного місяця**, що настає за місяцем, у якому відбулися зміни.

Сплата страхових внесків

ОССЗ видає іноземцю підтвердження про реєстрацію та «варіабельний символ» (variabilní symbol) для **сплати страхових внесків**. Страхові внески зазвичай мають форму щомісячних авансів. З дня видачі свідоцтва підприємець іноземець зобов'язаний сплачувати авансові внески із соціального страхування завжди **з 1 по 20 число наступного місяця**. Авансові внески необхідно сплачувати вчасно (наприклад, аванс за травень повинен бути зарахований на рахунок ЧССЗ не пізніше 20 червня)!

За попередній рік індивідуальний підприємець подає **Звіт про доходи та витрати** не пізніше 1 місяця з моменту, коли він зобов'язаний був подати податкову декларацію до Податкової інспекції.

Якщо іноземець має дозвіл на перебування з метою підприємницької діяльності, він не може зніматися з обліку ОССЗ навіть у разі, якщо він певний час не займався бізнесом, не має доходу, не перебуває в Чехії тощо. У разі заборгованості перед ОССЗ існує ризик анулювання дозволу на проживання або візи!

Іноземцю краще **не мати непогашених боргів перед ОССЗ**, інакше виникає ризик того, що його довгострокова віза чи дозвіл на довгострокове перебування не будуть продовжені.

Також члени виконавчих органів та товариств і кооперативів зобов'язані брати участь у системі соціального страхування, якщо вони отримують встановлений законом мінімальний дохід на місяць (2 500 крон).

ПОДАТКИ – ПОДАТКОВА ІНСПЕКЦІЯ

Іноземець, який отримав свідоцтво підприємця, зобов'язаний зареєструватися в Податковій інспекції (чеською: finanční úřad; скорочення: FÚ / «ФУ») за місцем здійснення його підприємницької діяльності (як правило, за місцем проживання). Протягом 30 днів з дати реєстрації Податкова інспекція видає підтвердження про реєстрацію і присвоює податковий ідентифікаційний номер (daňové identifikační číslo; скорочення: DIČ / «ДІЧ»).

За кількома винятками, кожен індивідуальний підприємець **зобов'язаний вести облік доходів та витрат**. Звіт про доходи та витрати повинен бути складений зрозуміло, щоб підприємець міг визначити базу оподаткування, а будь-який контроль з боку Податкової інспекції міг перевірити цей розрахунок.

Крім того, індивідуальний підприємець зобов'язаний **подавати податкову декларацію** до 31 березня наступного року, навіть якщо він займався бізнесом менше року або взагалі не мав доходу (наприклад, якщо іноземець займався бізнесом у 2017 році, він повинен подати податкову декларацію за 2017 рік до 31 березня 2018 року).

На підставі поданої податкової декларації індивідуальний підприємець зобов'язаний сплатити податок із задокументованого (задекларованого) доходу. Якщо нарахований податок на доходи не сплачується і внаслідок того виникає сума заборгованості за податками, Міністерство внутрішніх справ (ОАМП) може через це (як і у випадку заборгованості за соціальним страхуванням) не продовжити довгострокову візу або дозвіл на довгострокове перебування даного іноземця.

ПЕРЕБУВАННЯ ІНОЗЕМЦЯ В ЧЕХІЇ З МЕТОЮ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У Чехії ви можете вести бізнес як іноземець, навіть якщо у вас інша мета візи / дозволу на довгострокове перебування (наприклад, возз'єднання сім'ї, навчання, карта працевлаштування тощо), **за умови, що ви постійно дотримуетесь початкової мети візи / дозволу на перебування.**

Взагалі, **мету перебування можна змінити на підприємницьку діяльність**, якщо ви маєте **дійсний дозвіл на довгострокове перебування** і проживаєте в Чехії щонайменше **5 років**.

Якщо ви маєте **дозвіл на перебування з метою спільного проживання сім'ї**, ви можете подати заяву на зміну мети перебування (на будь-яку іншу, наприклад, підприємницьку діяльність) **лише після 3 років перебування** або після досягнення 18-річного віку.

РИЗИКИ ТА ЗАХИСТ

Існує велика різниця між підприємницькою діяльністю та працевлаштуванням. Вам може здатися, що ви займаєтеся бізнесом, але натомість здійснюєте діяльність, яка за чеським законодавством вважається залежною (працевлаштуванням). У цьому випадку вам загрожують великі штрафи за порушення законодавства про працевлаштування.

Якщо ви приїжджаєте до Чехії з метою «підприємницька діяльність», протягом усього періоду вашого перебування ви повинні дотримуватися умов, пов'язаних із веденням бізнесу, зокрема сплачувати податки та внески на медичне та соціальне страхування.

Якщо ви хочете залишитися в Чехії довше і подати заяву на продовження дозволу на перебування, ви, перш за все, повинні довести, що у вас є достатньо коштів і що немає заборгованості щодо податків, медичного та соціального страхування. Тому не рекомендується займатися підприємницькою діяльністю лише заради отримання дозволу на перебування, оскільки з точки зору чеського законодавства таке перебування у Чехії вважається цілеспрямованим.

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОПОМОГА

Підприємницька діяльність у Чехії, інформація, законодавство:

Міністерство промисловості та торгівлі

www.mpo.cz

Офіційний сайт про підприємницьку діяльність та експорт

www.businessinfo.cz

Видача свідоцтва підприємця:

Органи державної реєстрації підприємців при міських адміністраціях

www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0056

Охорона здоров'я в Чехії, медичне страхування, інформація, законодавство:

Міністерство охорони здоров'я

www.mzcr.cz

Соціальна система, інформація, законодавство:

Міністерство праці та соціальних справ

www.mpsv.cz

Соціальне забезпечення, інформація, контакти:

Чеське управління соціального захисту населення

www.cssz.cz

Публічні фінанси, податки та мито:

Міністерство фінансів

www.mfcr.cz

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Старе місто Праги

УСТАНОВИ

Охорона здоров'я в Чехії, медичне страхування, інформація, законодавство:
Міністерство охорони здоров'я

СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Кожен, хто проживає в Чехії, повинен мати медичне страхування. У даному розділі наводиться основна інформація про медичне страхування. Однак у цій сфері є ряд винятків, тому ми рекомендуємо проконсультуватися щодо окремих ситуацій із соціальними працівниками чи юристами з інтеграційних центрів або некомерційних організацій (їх контакти можна знайти в кінці брошури).

У Чехії існують дві основні форми медичного страхування – загальнообов'язкове (veřejné) та комерційне (komerční; його також називають «договірне»).

Загальнообов'язкове медичне страхування діє за принципом солідарності. Це означає, що всі економічно активні люди вносять регулярні внески до цієї системи, щоб за необхідності вони могли нею скористатися. На основі системи загальнообов'язкового медичного страхування надається безкоштовне медичне обслуговування.

Іноземці, які планують перебувати в Чехії більше 90 днів і які не мають права брати участь у системі загальнообов'язкового медичного страхування або їм не відшкодовуються витрати на медичне обслуговування з інших причин відповідно до закону, зобов'язані укласти договір медичного страхування виключно зі страховою компанією «ВЗП, а.с.» (Pojišťovna VZP, a.s.). У даному випадку обсяг та місце надання медичного обслуговування визначаються договірними умовами цієї страхової компанії.

ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Загальнообов'язкове медичне страхування регулюється Законом «Про загальнообов'язкове медичне страхування» і воно, як правило, вигідніше, оскільки охоплює ширший спектр медичних послуг і його приймають, в принципі, у більшості закладів, що надають медичну допомогу (винятком є приватні спеціалізовані заклади, такі як пластична хірургія, а також стоматологія тощо). Загальнообов'язкове медичне страхування може надаватися страховими компаніями, які мають спеціальну ліцензію.

Відповідно до зазначеного Закону, до системи загальнообов'язкового медичного страхування входять:

- іноземці, які мають дозвіл на постійне проживання,
- іноземці, які є найманим працівниками у роботодавця, що має місцезнаходження або постійне проживання на території Чехії,
- іноземці, які є громадянами Європейського Союзу, а також члени їх сімей (за певних умов),
- діти іноземців з дозволом на постійне або довгострокове перебування, народжені в Чехії, а саме до кінця календарного місяця, в якому вони досягли 60-денного віку (подальша участь дітей у системі загальнообов'язкового медичного страхування залежить від типу дозволу на перебування, який вони отримують, і тому ми рекомендуємо негайно звернутися до працівників інтеграційних центрів, які допоможуть вам з цим питанням),
- інші вибрані групи на підставі міжнародних угод, укладених з Чехією.

КОМЕРЦІЙНЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Комерційне медичне страхування – це суто приватноправові відносини між застрахованим (іноземець) та страховою компанією «ВЗП, а.с.». Воно, в принципі, призначене для всіх іноземців, які проживають (або хочуть подати заяву про дозвіл на перебування) у Чехії і не мають права на загальнообов'язкове медичне страхування. Як правило, це іноземці, які мають довгострокову візу та дозвіл на довгострокове перебування (мети: підприємницька діяльність, навчання, возз'єднання сім'ї тощо).

Комерційне страхування іноземців можна розділити, в принципі, на два види: **страхування необхідної та невідкладної медичної допомоги** (також «туристичне страхування») та **страхування в обов'язку комплексної медичної допомоги** (також називається «комплексне медичне страхування»).

Страхування необхідної та невідкладної медичної допомоги («туристичне страхування»)

Іноземці, які подали заяву про видачу довгострокової візи або дозволу на довгострокове перебування **в дипломатичному представництві (Посольстві) Чеської Республіки**, повинні на період свого перебування в Чехії оформити комерційне медичне **страхування**. **На перших 90 днів перебування можна укласти договір страхування в обсязі необхідної та невідкладної медичної допомоги і, разом з тим, на решту терміну перебування треба пред'явити підтвердження про комплексне медичне страхування, оформлене в страховій компанії «ВЗП, а.с.»**. Або можна подати підтвердження про загальнообов'язкове медичне страхування, оформлене в страховій компанії «ВЗП, а.с.», на весь період перебування.

Вимоги до туристичного медичного страхування у разі перебування до 90 днів (Шенгенська віза) встановлені регламентом Європейського Союзу, так званім Візовим кодексом.

Страхування в обсязі комплексної медичної допомоги

У разі подання заяви на візу на строк перебування понад 90 днів, заяви про продовження терміну дії візи та строку перебування у Чехії за цією візою, про отримання дозволу на довгострокове перебування (у випадках, встановлених законом) або продовження терміну дії дозволу на довгострокове перебування, з документу про медичне страхування повинно випливати, що він узгоджений в обсязі **комплексної медичної допомоги**, а саме зі страховою компанією «ВЗП, а.с.».

Комплексне медичне страхування означає, що застрахованому буде надано медичну допомогу без необхідності безпосередньої оплати витрат на лікування. Це страхування повинно включати профілактичну, диспансерну (систематичну) медичну допомогу і медичну допомогу, пов'язану з вагітністю застрахованої матері та народженням її дитини.

Підтвердження про комерційне медичне страхування не вимагається, якщо ви можете довести, що витрати, пов'язані з наданням медичних послуг, покриватимуться за міжнародною угодою або іншим чином на підставі письмового зобов'язання юридичної особи, державного органу або зобов'язання, що міститься у запрошенні, завіреному Поліцією.

Комплексне медичне страхування повинно бути оплачене на весь період запланованого перебування. Залежно від строку дії виданого дозволу на перебування це можуть бути відносно високі суми, які сплачуються одноразово. Ціни страхових платежів встановлюються відповідно до віку застрахованого, його анамнезу та спеціальних пропозицій.

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ПІД ЧАС ПЕРЕБУВАННЯ ЗА КОРДОНОМ

Комерційне медичне страхування оплачується заздалегідь, тому скасувати або перервати його під час поїздки за кордон неможливо. Загальнообов'язкове медичне страхування (наприклад, якщо ви є найманим працівником або власником дозволу на постійне проживання) може бути перервано, якщо ви плануєте перебувати за кордоном більше 6 місяців. Якщо ви призупинили ваш договір страхування, ви повинні довести страховій компанії після повернення до Чехії, що на даний період ви оформили страховку за кордоном; в іншому випадку страхові внески за період вашої відсутності будуть нараховані медичною страховою компанією додатково.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Рекомендуємо взяти у страховій компанії список лікарів та закладів, з якими вона уклала контракт. У випадку загальнообов'язкового медичного страхування – це більшість медичних закладів, але у випадку комерційного страхування пропозиція включає лише обмежену кількість лікарів та закладів. Вам потрібен цей список, щоб застосувати комерційне медичне страхування.

Якщо ви маєте комерційне медичне страхування і відвідуєте лікаря чи медичний заклад, які не уклали контракт про надання медичної допомоги зі страховою компанією «ВЗП, а.с.», вам доведеться заплатити за необхідне лікування, інакше (якщо немає безпосередньої загрози життю та здоров'ю) вам можуть відмовити у наданні медичної допомоги.

Тому, у випадку комерційного медичного страхування, уважно прочитайте умови договору, щоб знати, які види медичної допомоги покриваються за рахунок цього страхування. Так ви уникнете неприємної несподіванки, коли, наприклад, після операції страхова компанія відмовить у відшкодуванні витрат на неї. Може трапитися (а у випадку комерційного медичного страхування це трапляється досить часто), що за надання медичної допомоги ваш лікар вимагатиме від

вас готівку. Попросіть його надати вам медичну довідку, рахунок та підтвердження про оплату, страхова компанія відшкодує вартість медичної допомоги заднім числом.

Якщо ви змушені звертатися за медичною допомогою у позаробочий час лікаря або медичного закладу (як правило, ввечері та вночі, у святкові або вихідні дні), ви повинні знати, що у Чехії платять **збір за медичну послугу (regulační poplatek) в розмірі 90 крон** за невідкладну медичну допомогу або невідкладну допомогу в стоматології.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я – ДІТИ ТА ВАГІТНІ ЖІНКИ

Вагітні жінки регулярно ходять до центрів консультування вагітних і до гінекології.

Для пологів необхідно заздалегідь зареєструватися до обраного вами пологового будинку. У консультаційному центрі для вагітних жінок персонал також проконсультує вас з інших питань, таких як реєстрація в пологовому будинку, повідомлення імені дитини до органу РАЦС, отримання виплат для батьків тощо.

Діти у Чехії відвідують дитячого лікаря (педіатра).

Якщо вагітна жінка не має права бути включеною до системи загальнообов'язкового медичного страхування (зазвичай через те, що вона має довгострокову візу або дозвіл на довгострокове перебування і не працює за трудовим договором), бажано узгодити спеціальний режим комерційного страхування для вагітних (як правило, спеціальну пропозицію для вагітних жінок / для матері та дитини), який включає допологовий догляд, пологи та післяпологовий догляд як для матері, так і для новонародженого. Оформивши цей вид страху-

вання, ви уникнете можливих витрат, пов'язаних з ускладненою вагітністю та пологами, які можуть коштувати навіть кілька сотень тисяч крон.

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ДІТЕЙ ТА ВАГІТНИХ ЖІНОК – МОЖЛИВІ СИТУАЦІЇ

а) Жінка має комерційне медичне страхування

Добре оформити додаткове страхування для допологової та пологової допомоги, але це не обов'язок. Дитина застрахована за цим страхуванням до виписки з пологового будинку.

Страховання охоплює допологовий догляд, поточні огляди, самі пологи, догляд за новонародженою дитиною тощо.

Мінімальний період додаткового страхування зазвичай становить 12 місяців, зверніть увагу на вичікувальні періоди страхування (у деяких страхових компаній, наприклад, до 3 місяців; це означає, що допомога буде оплачуватися тільки через 3 місяці після укладення договору).

У деяких страхових компаніях додаткове страхування для вагітних обмежується віком матері (нижня та верхня межа).

Дитина, яка народилася в Чехії, застрахована у системі загальнообов'язкового медичного страхування з дня її народження до кінця календарного місяця, в якому їй виповнилося 60 днів. Страхові внески за дитину сплачують батьки. Про народження дитини ви повинні повідомити протягом 8 днів медичній страховій компанії, в якій застрахований батько; якщо він також не має загальнообов'язкового страхування в Чехії, тоді необхідно повідомити про народження дитини до «ВЗП ЧР».

б) Жінка має загальнообов'язкове медичне страхування, але ні вона, ні батько дитини не мають дозвіл на постійне проживання

Жінка не повинна оформляти додаткове страхування на період вагітності та пологів. Дитина також застрахована у системі загальнообов'язкового медичного страхування до кінця календарного місяця, в якому їй виповнилося 60 днів (про народження дитини треба повідомити страховій компанії) – див. попередній пункт. Після того необхідно для дитини укласти договір комерційного медичного страхування, який є продовженням загальнообов'язкового медичного страхування у «ВЗП, а.с.».

в) Жінка має загальнообов'язкове медичне страхування і вона або батько дитини мають дозвіл на постійне проживання

Жінка не повинна оформляти додаткове страхування на період вагітності та пологів. Якщо батьки (мати або батько) подають заяву про дозвіл на постійне проживання для дитини протягом 60 днів з дня її народження, дитина з першого дня життя включена до системи загальнообов'язкового медичного страхування так само, як і один із батьків (і протягом всього провадження щодо заяви про дозвіл на постійне проживання, яка була подана від імені цієї дитини).

ДОСТУП ДО МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ, СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ДОПОМОГИ ТА НЕВІДКЛАДНОЇ ДОПОМОГИ

Кожна людина повинна перебувати на обліку у лікаря загальної практики (praktický lékař), який знає історію хвороб пацієнта, надає йому планову медичну допомогу та за необхідності направляє до спеціалістів.

Якнайшвидше зареєструйтеся у лікаря загальної практики, щоб вам не довелося терміново шукати невідкладну допомогу! З пошуком лікаря можуть допомогти інтеграційні центри (контакти ви знайдете в розділі «Контакти»).

Якщо ви хочете скористатися послугами лікаря-спеціаліста, ви повинні мати направлення від вашого лікаря загальної практики (сімейного лікаря).

Спеціалізовані лікарі (гінекологи, стоматологи тощо) можуть не прийняти вас через відсутність місць. Тоді необхідно знайти іншого спеціаліста.

Якщо вам потрібна медична допомога в неробочий час, ви можете скористатися невідкладною допомогою (служба невідкладної медичної допомоги для дорослих, дітей, стоматологія).

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОПОМОГА

**Охорона здоров'я в Чехії, медичне страхування, інформація, законодавство:
Міністерство охорони здоров'я**

www.mzcr.cz

Інформація про права пацієнтів та медичне право:

www.ferovanemocnice.cz

Пошук лікарів за спеціальністю та регіоном:

www.znamylekar.cz

СОЦІАЛЬНА СИСТЕМА ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мальовничі вулиці міста Зноймо, Південна Моравія

УСТАНОВИ, ІНФОРМАЦІЯ

Соціальна система, інформація, законодавство, двосторонні угоди про соціальне забезпечення:

Міністерство праці та соціальних справ
www.mpsv.cz

Соціальне забезпечення, інформація, перелік двосторонніх угод про соціальне забезпечення:

Чеське управління соціального захисту населення
/ Česká správa sociálního zabezpečení
www.cssz.cz

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ЧЕХІЇ

Соціальне забезпечення – це системний інструмент, який дозволяє запобігати, пом'якшувати та справлятися з несприятливими соціальними ситуаціями. Воно працює на принципах солідарності (економічно активні підтримують економічно неактивних), субсидіарності (допомога / підтримка) та участі (співучасті).

Соціальне забезпечення складається з трьох рівнів: **соціальних виплат** (соціальне страхування, державна соціальна допомога (підтримка) та соціальна допомога), **соціальних послуг** (що надаються державними підрозділами або неурядовими організаціями) та **соціального притулку** (тобто соціального житла). Ці три рівні утворюють взаємопов'язане ціле і доповнюють один одного.

У Чехії соціальне забезпечення входить у компетенції **Чеського управління соціального забезпечення** (Česká správa sociálního zabezpečení; скорочення: ČSSZ / «ЧССЗ»), яке займається насамперед виплатою пенсій за віком та допомоги по страхуванню на випадок хвороби. Головною установою є **Міністерство праці та соціальних справ** (чеське скорочення: MPSV / «МПСВ»). **Міністерство праці та соціальних справ** керує **Центром зайнятості Чеської Республіки** (Úřad práce ČR), а саме його крайовими відділеннями та контактними пунктами. Центр зайнятості відповідає за питання зайнятості, виплати державної соціальної допомоги, матеріальної допомоги та пенсій за інвалідністю.

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В ЧЕХІЇ

Система соціального страхування включає страхові внески на пенсійне забезпечення, внески на державну політику зайнятості та страхування на випадок хвороби. Соціальне страхування призначено для бюджетних видатків, що витрачаються на:

- пенсії (пенсія за віком, пенсія з інвалідності, пенсія в разі втрати годувальника – для вдів, вдівців, сиріт),
- допомоги з безробіття, яку отримують шукачі роботи, та інші видатки, пов'язані із забезпеченням права на працю,
- допомоги з тимчасової непрацездатності (допомога на випадок хвороби, допомога з догляду за хворим членом сім'ї, компенсаційна допомога під час вагітності та догляду за дитиною, допомога матері у зв'язку з доглядом за новонародженою дитиною).

Усі економічно активні люди, як ті, хто працює за трудовим договором (виконують залежну діяльність), так і ті, хто є індивідуальними підприємцями («ОСВЧ»), зобов'язані робити внески до системи соціального страхування. У разі залежної діяльності роботодавець реєструє працівника платником соціального страхування, індивідуальні підприємці реєструються самостійно.

Як уже було вказано у розділі «Підприємницька діяльність», для індивідуальних підприємців участь у пенсійному страхуванні та сплата внеску на державну політику зайнятості у разі виконання умов, передбачених законодавством, є обов'язковими. Страхування на випадок хвороби є добровільним. Індивідуальний підприємець повинен ставати на облік і зніматися з нього, а також повідомляти про будь-які зміни самостійно.

МІЖНАРОДНІ ДВОСТОРОННІ УГОДИ ПРО СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Соціальне забезпечення багато в чому все ще залишається суто національною справою. Однак певними формами соціального забезпечення можуть також користатися іноземці, якщо вони відповідають умовам, передбаченим законодавством.

Оскільки світ стає все більш глобалізованим, і багато людей регулярно мігрують до інших країн, Чеська Республіка координує свою соціальну систему з іншими країнами. Мета полягає в тому, щоб пересування людей через державні кордони

не ставило під загрозу їхні права на соціальне забезпечення. На сайті Міністерства праці та соціальних справ у розділі «Mezinárodní vztahy» ви знайдете перелік міжнародних угод про соціальне забезпечення та галузей соціального забезпечення, яких стосуються окремі угоди. Зокрема, це угоди, укладені між Чехією і такими країнами: Австралія, Албанія, Білорусь, Боснія і Герцеговина, Ізраїль, Індія, Канада, Корея, Македонія, Молдова, Сербія, Сирія, США, Туніс, Туреччина, Україна, Чилі, Чорногорія та Японія. Детальний перелік угод, включаючи їх тексти, можна знайти за зазначеними посиланнями.

Уже сплачені авансові внески зі соціального страхування не можуть бути повернені страхувальнику, якщо, наприклад, він повертається до країни походження. Гроші, вкладені в систему соціального забезпечення, можна отримати назад лише на підставі вищезазначених міжнародних угод, наприклад, у вигляді пенсій.

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОПОМОГА

Соціальна система, інформація, законодавство, двосторонні угоди про соціальне забезпечення:

Міністерство праці та соціальних справ
www.mpsv.cz

Соціальне забезпечення, інформація, перелік двосторонніх угод про соціальне забезпечення:

Чеське управління соціального захисту населення
www.cssz.cz

Перелік двосторонніх угод про соціальне забезпечення, які уклала Чехія:

www.cssz.cz/cz/mezinarodni-smlouvy/smlouvy-uzavrene-cr/prehled-smluv.htm

ЖИТЛО

Панорама Праги з міським районом Нусле

ВАРІАНТИ ЖИТЛА В ЧЕХІЇ

Форми проживання в Чехії, мабуть, не сильно відрізняються від інших країн. Постійні форми житла включають проживання у власному (чи кооперативному) або орендованому будинку або квартирі. Інші варіанти – це оренда або суборенда, а також різні загальні гуртожитки («убитовні») чи гуртожитки, призначені в основному для студентів.

Важливо знати, що у Чехії іноземці можуть купувати нерухомість, включаючи квартири або будинки, без обмежень. Однак саме володіння нерухомістю не є підставою для отримання дозволу на перебування в Чехії.

ПОШУК БУДИНКУ ТА КВАРТИРИ

Шукаючи будинок або квартиру, ви можете скористатися широким спектром рекламних сайтів, друкованих матеріалів (наприклад, рекламна газета «Annonce») або соціальних мереж чи послуг агентств нерухомості.

Послуги агентств нерухомості платні, і ви можете зустрітися з різною якістю послуг та різними цінами. Варто прочитати відгуки чи думки щодо даного агентства нерухомості або порівняти пропозиції кількох агентств нерухомості. При огляді квартири, як правило, сплачується т. зв. **збір за бронювання**, який має забезпечити вам пріоритетне право на оренду (або купівлю) квартири або будинку. При укладанні договору оренди ви заплатите т. зв. **завдаток (чеською: kauce; також можна зустріти термін «jistota» = застава)**, сума якого може складати навіть три місячні орендні плати. Застава оплачується власнику (орендодавцю) квартири / будинку, і він повинен письмово підтвердити отримання цієї суми. Власник (орендодавець) зобов'язаний повернути сплачений завдаток після припинення відносин оренди, причому він має право відрахувати з нього належним чином доведені недоплати (за оренду або пов'язані з цим послуги, такі як вода, тепло, вивіз відходів тощо).

ДОГОВОРИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ЖИТЛА

Оренда

Оренда (найм; чеською: pájem) означає договірні відносини між власником (орендодавцем) і вами як орендарем нерухомості. Орендні відносини виникають після підписання договору оренди, який повинен бути у письмовому вигляді і містити

основну необхідну інформацію (визначення договірних сторін, опис квартири чи будинку, його зручностей, спосіб використання, спосіб розрахунку орендної плати тощо). Якщо строк оренди чітко не вказаний у договорі, договір вважається укладеним на невизначений строк.

У договорі оренди забороняється встановлювати неустойку для орендаря або накладати на нього особливі зобов'язання, які не відповідають відносинам оренди. Такі домовленості автоматично не є дійсними. Орендодавець не може заборонити вам вказувати адресу орендованої квартири як адресу місця вашого проживання в Чехії (для іноземців «místo hlášeného pobytu» / «місце зареєстрованого проживання»). Ви ж, як іноземець, зобов'язані повідомити вашу адресу місця проживання до відділення Міністерства внутрішніх справ у відповідні строки.

Якщо квартира є кооперативною (družstevní), договір оренди укладається з кооперативом (спілка осіб, створена, наприклад, з метою підприємницької діяльності, житловий кооператив служить для забезпечення житла та управління житлом своїх членів). У разі суборенди, суборендна плата та збори сплачуються безпосередньо орендарю.

Рекомендуємо уважно прочитати договір перед підписанням і в жодному разі не підписувати незрозумілих вам договорів. Ви також можете звернутися до неурядових організацій або інтеграційних центрів, які надають безкоштовні соціально-правові консультації.

Суборенда

Суборенда (podnájem) – це відносини між орендарем та суборендарем. Орендар укладає т. зв. договір суборенди з третьою особою (суборендарем) – це ситуація, коли орендар залишає квартиру або її частину суборендарю. У деяких випадках здана в оренду квартира або її частина не може передаватися в суборенду без письмової згоди орендодавця (власника нерухомості).

Суборендар має менше прав, ніж орендар – договір суборенди можна розірвати без зазначення причин, якщо сторони не домовилися про інше, і суборенда закінчується найпізніше у день припинення договору оренди. Суборендар ніколи не має права на нову додаткову суборенду, оскільки власник нерухомості має зобов'язання лише перед орендарем, а не перед суборендарем.

СПЛАТА ЗБОРІВ ЩОДО ЖИТЛА

Загальні питання, пов'язані з орендою житла, включають сплату орендної плати, яка зазвичай сплачується щомісяця, сплату авансових платежів за енергію (електроенергія, газ), а також передоплату за послуги, пов'язані з користуванням квартирою чи будинком (наприклад, плата за водопостачання, плата за відведення стічних вод, вивезення побутових відходів, ліфт, освітлення загальних приміщень у будинку та інше).

Усі авансові платежі підлягають щорічному перерахуванню. Переплата буде повернена або перенесена до наступного періоду, у випадку недоплати ви повинні сплатити відсутню суму у визначені строки.

Плата за телебачення або радіо (koncesionářské poplatky) сплачується безпосередньо постачальнику послуг (вона не включена у платежі, пов'язані з користуванням квартирою / будинком) лише за умови наявності в квартирі / будинку телевізійного або радіоприймача (або і того, і того). Плата за кабельне телебачення або Інтернет сплачується провайдеру, з яким ви уклали договір про надання таких послуг.

Ретельно зберігайте всі документи, що стосуються оренди або суборенди квартири або будинку, у тому числі підтвердження про оплату оренди та інших послуг!

ВТРАТА ЖИТЛА

Якщо ви втратили житло і не можете попросити допомоги у своїх родичів чи друзів, ви можете тимчасово звернутися до будь-якої з благодійних організацій, наприклад «Армії спасіння» (Armáda spásy), «Карітасу Чеської Республіки» (Charita ČR), «Надії» (Naděje) тощо. Ці організації пропонують кризове житло для бездомних у формі гуртожитків або притулків. Йдеться про соціальну послугу, яка служить лише для подолання раптової кризової ситуації, пов'язаної з втратою житла та браком коштів. Більше інформації ви можете отримати від відповідних неурядових неприбуткових організацій або в інтеграційних центрах.

РИЗИКИ ТА ЗАХИСТ

Коштами потрібно розпоряджатися обережно та розсудливо – у разі несплати орендної плати вас можуть виселити або, у гіршому випадку, накласти арешт на ваше майно внаслідок заборгованості з орендної плати (конфіскація майна).

На майно може бути накладено арешт (примусове стягнення майна) через, здавалося б, банальні на перший погляд речі, такі як несплачений штраф за проїзд без квитка у міському громадському транспорті, несплата кредиту або позики щодо придбаного товару, збору за вивезення сміттєвих баків або контейнерів, за телебачення, радіо та телефон, орендної плати, плати за газ та електроенергію, за медичне та соціальне страхування тощо.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ У ЧЕХІЇ ТА ЙОГО ЗМІНИ

Кількість зареєстрованих осіб

Якщо у договорі оренди квартири записані 2 особи, у квартирі можуть проживати лише 2 особи.

Закон «Про перебування іноземців» встановлює вимоги щодо рівня житла, яке надається іноземцю. Цей рівень оцінюється насамперед з точки зору адекватності кількості розміщених осіб з урахуванням забезпечення гігієнічних умов та площі приміщення для проживання – вона не може бути менше 8 м², якщо розміщена одна особа, і 12,6 м², якщо розміщені дві особи; для кожної нової особи додається до площі підлоги ще 5 м².

Повідомлення про зміну місця проживання та рекомендовані відправлення

Про зміну місця проживання у Чехії треба повідомляти до відділення Міністерства внутрішніх справ у встановлені строки.

Державні органи та інші установи можуть надіслати вам поштою рекомендований лист з важливим змістом. Вже через 10 днів після надходження листа до поштового відділення лист буде вважатися доставленим, навіть якщо ви його не забрали. Повідомлення про зберігання листа на пошті вам вкинуть у вашу поштову скриньку або залишать на іншому підходящому місці.

На вашій поштовій скриньці і на вашому дзвінку треба чітко вказати ваше ім'я та прізвище, щоб листоноша міг до вас додзвонитися та передати вам відправлення.

СІМ'Я, РІВНО- ПРАВНІСТЬ, ДІТИ

Портрет двох хлопчиків у центрі Праги

У Чехії під сім'єю розуміють відносини осіб, які довгий час проживають разом у шлюбі чи партнерських стосунках. Основна сім'я, як правило, складається з батьків та їхніх дітей, розширена сім'я – це інші родичі (діди і баби, тітки, дядьки, двоюрідні сестри та двоюрідні брати...). Сім'я моногамна, значить, законодавство дозволяє мати лише одну дружину або одного чоловіка. Батьки несуть спільну відповідальність за виховання дітей.

У Чехії можна укласти цивільний або церковний шлюб. У випадку одностатевих партнерських відносин закон дозволяє укласти т. зв. реєстроване партнерство.

ШЛЮБ

У сімейному спільному проживанні, як і в інших правах та обов'язках, чоловік і жінка повністю рівні, подружжя вирішує сімейні справи разом. Подружжя має право на однаковий рівень життя.

У Чехії шлюб укладається у присутності уповноваженого на це представника органу реєстрації актів цивільного стану або органу церкви чи релігійної громади, а також у присутності двох свідків. Для укладення шлюбу потрібні документи, які (якщо вони видані іноземною мовою) повинні бути перекладені судовим перекладачем чеською мовою і належним чином засвідчені (якщо міжнародні договори або конвенції не передбачають іншого).

У разі шлюбу з іноземцем, який не говорить або не розуміє чеської мови або глухий чи німий, ви повинні призвати судового перекладача. Без його участі шлюб не може бути укладений.

Укладенням шлюбу виникає, серед іншого, спільна сумісна власність подружжя. Це специфічна форма співвласності, яка може виникнути лише між подружжям і яка регулюється власними правилами, відмінними від загальної співвласності. Спільна сумісна власність подружжя включає майно, придбане одним або обома з подружжя разом під час тривання шлюбу, а також зобов'язання, понесені спільно одним або обома з подружжя під час тривання шлюбу. **Отже, спільною сумісною власністю подружжя є не лише будинок, а й, наприклад, кредит на цей будинок.** Обсяг спільної сумісної власності подружжя може бути зміненим – або за договором, укладеним між подружжям, який повинен мати форму нотаріального акту, або за рішенням суду.

Майном користуються і утримують обоє з подружжя разом. Рутинними справами (покупки, ремонт) може займатися кожен окремо. Якщо це не звична справа, наприклад, використання майна для бізнесу, потрібна згода обох із подружжя.

Окрім шлюбу, в Чехії ми також можемо зустрітися з варіантом сімей, коли пара дорослих не уклала шлюбу, а проживає разом в одному домогосподарстві. Навіть така пара повністю рівна у своїх правах; у Чехії це поширений варіант спільного проживання. Діти, народжені у партнерському зв'язку, мають ті самі права, що й діти, які народилися у шлюбі.

НАРОДЖЕННЯ ДИТИНИ

Якщо ви плануєте сім'ю, вам треба знати, що про народження дитини необхідно повідомити протягом наступних 3 робочих днів до місцевого компетентного (відповідного до місця народження дитини) РАЦСу (чеською: matřka), який робить запис до книги народжень і видає свідоцтво про народження (rodný list) для дитини. Як правило, цим займається пологовий будинок (або лікуючий лікар), однак якщо цього не відбудеться, повідомити про народження дитини зобов'язаний один із батьків. Для видачі свідоцтва про народження вам звичайно потрібно буде подати кілька документів, перелік яких ви отримаєте у кожному РАЦСі або від вашого гінеколога чи лікуючого лікаря у пологовому будинку. Свідоцтво про народження видається протягом 30 днів із дня повідомлення про народження дитини.

Якщо дитина-іноземець, яка народилася у Чехії, виїде з Чехії протягом 60 днів, її законний представник (один із батьків) не повинен подавати заяву на дозвіл на проживання (якщо, однак, вони самі мають дозвіл на проживання / візу) – її перебування протягом цього періоду вважається «перехідним». Заява на дозвіл на проживання в Чехії згодом подається з-за кордону через посольство в країні походження.

В іншому випадку – якщо дитина буде перебувати в Чехії більше 60 днів – її законний представник (один із батьків) повинен подати заяву на отримання права на перебування протягом 60 днів з дня її народження.

Для своєї дитини батьки завжди можуть подати заяву на такий тип права на перебування, який мають вони самі, а це означає, що батьки можуть для своєї дитини подати заяву на:

- **візу до 90 днів (короткострокова віза)** – якщо хоча б один із батьків перебуває в Чехії на підставі короткострокової візи;

- **візу понад 90 днів (довгострокова віза)** – якщо хоча б один із батьків перебуває в Чехії на підставі довгострокової візи;
- **дозвіл на довгострокове перебування** – якщо хоча б один із батьків проживає в Чехії на підставі виданого дозволу на довгострокове перебування;
- **дозвіл на постійне проживання** – якщо хоча б один із батьків проживає в Чехії на підставі виданого дозволу на постійне проживання.

Для оформлення права на перебування дітей, народжених у Чехії, необхідно: заповнити відповідну анкету (довгострокова віза / дозвіл на довгострокове або постійне проживання), подати паспорт дитини, виданий державою, громадянином якої дитина є, або подати паспорт одного з батьків, у якому дитина записана, а також документ про медичне страхування (не вимагається у разі заяви на дозвіл на постійне проживання). Дитина не може покинути територію Чехії до моменту задоволення заяви про право на перебування і отримання довгострокової візи / посвідчення дозволу на перебування, інакше існує ризик того, що їй не можна буде повернутися.

Якщо заява на отримання дозволу на постійне проживання подається у встановлені строки, проживання новонародженого іноземця з моменту народження до набрання чинності рішенням про заяву вважається постійним проживанням. Це, серед іншого, означає, що дитина з моменту народження до моменту набрання чинності рішенням (а у випадку задоволення заяви і після того) включена до системи загальнообов'язкового медичного страхування. Для подання заяви не обов'язково мати усі необхідні документи (наприклад, чекати видачі паспорта для дитини), якщо це означало б прострочення встановленого строку! Заяву можна подати і без цих документів, але відсутні документи треба додати відразу після їх отримання. Якщо заяву на постійне проживання не подано у передбачені терміни, дитина не матиме права на загальнообов'язкове медичне страхування з дня народження.

ДЕКРЕТНА ТА БАТЬКІВСЬКА ВІДПУСТКА

У вихованні дітей мають брати однакову участь обидва батьки. Батьки мають зобов'язання щодо утримання своїх дітей, доки діти не закінчили навчання (максимум до 26 років).

Чеська держава надає різні види підтримки для батьків маленьких дітей. Серед найважливіших є законне право на відпустку на роботі (декретна відпустка та відпустка по догляду за дитиною) і фінансові виплати (наприклад, допомога матері у зв'язку з вагітністю та доглядом за новонародженою дитиною, допомога по догляду за дитиною). У чеській мові ви часто зустрінетеся із скороченням понять (перший вид допомоги називається «mateřská», а другий – «rodčovská») і в сукупності так означають обидва види підтримки – як відпустку на роботі, так і фінансову допомогу. Оскільки кожен термін стосується різної речі з різними умовами

для отримання та специфікою, ми коротко опишемо їх нижче. Якщо вам потрібна додаткова інформація, зв'яжіться з працівниками інтеграційних центрів або неприбуткових організацій, контакти яких можна знайти в кінці цієї публікації.

Декретна відпустка (*mateřská dovolená* = тобто відпустка з роботи) належить лише жінці, яка працює за наймом. Це період, який починається за 6-8 тижнів до лікарем визначеного терміну пологів і триває 28 тижнів (37 тижнів при народженні двох або більше дітей). У деяких особливих випадках закон передбачає коротший строк декретної відпустки. Декретна відпустка ніколи не може бути коротше 14 тижнів і в жодному разі не може закінчуватися або перериватися до закінчення 6 тижнів із дня пологів. Працівниця не повинна просити у роботодавця надання декретної відпустки; вона тільки письмово повідомляє його про вихід у декрет. У період декретної відпустки працівниця має право на відпустку від роботодавця без компенсації зарплати.

Якщо мати не має права на декретну відпустку, а отже на фінансову допомогу у зв'язку з вагітністю та доглядом за новонародженою дитиною, то після народження дитини вона може подати заяву на отримання фінансової допомоги по догляду за дитиною (чеською: *rodіčovskú přispěvek*).

На відміну від декретної відпустки («матержської»), яка належить виключно матері, заяву на відпустку по догляді за дитиною («родіčovську») можуть подавати і батьки. Ця відпустка надається матері на її прохання після закінчення декретної відпустки до досягнення дитиною 3 років. Батько дитини також може подати заяву на відпустку з 14 тижня віку дитини до 3 років. Роботодавець зобов'язаний надати батьківську відпустку на вимогу матері / батька. У цьому випадку вони мають право на відпустку від роботодавця без компенсації зарплати.

Протягом декретної відпустки мати має право на державну фінансову допомогу у зв'язку з вагітністю та доглядом за новонародженою дитиною, яка виплачується за рахунок системи страхування на випадок хвороби (її розмір розраховується на підставі довідки про зарплату від роботодавця). Щоб мати право на цю допомогу, необхідно відповідати умовам, передбаченим законодавством (наприклад, жінка була застрахована на випадок хвороби щонайменше 270 днів за останні 2 роки).

Під час відпустки по догляді за дитиною мати або батько можуть отримувати фінансову допомогу по догляді за дитиною за рахунок системи державної соціальної допомоги. Ця допомога виплачується щомісяця і може бути використана до досягнення дитиною 4 років. Загальний розмір цієї допомоги становить 300 000 чеських крон у разі однієї дитини. Період, протягом якого отримується ця допомога, впливає на розмір щомісячної виплачуваної допомоги (чим довше батьки отримують допомогу, тим менша щомісячна сума допомоги).

ЖІНКИ У ЧЕСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Жінки в Чехії рівні з чоловіками.

Жінки в Чехії незалежні та емансиповані.

Жінки в Чехії зазвичай працюють, ведуть бізнес, переважно лише під час декретної відпустки та відпустки по догляді за дитиною вони залишаються вдома з дітьми. Також все більше чоловіків-батьків виходять у відпустку по догляді за дитиною.

Жінки самі відвідують ресторани, кінотеатри, театри тощо.

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ТА ЙОГО ПРОФІЛАКТИКА

Домашнє насильство включає тривале і часто зростаюче фізичне, психічне, економічне або сексуальне насильство, яке відбувається переважно у спільному домогосподарстві між близькими людьми. Окремі його прояви можуть мати різні форми – насмішки, словесні напади, соціальна ізоляція та шантаж, погрози або навіть фізичні напади чи психічне насильство.

Від усіх форм насильства чеське законодавство захищає жертву насильницької поведінки в першу чергу Конституцією, Хартією основних прав та свобод, а також іншими законами, включаючи Кримінальний кодекс. Домашнє насильство найчастіше кваліфікується як «жорстоке поводження особи, яка проживає у спільному житлі», за що правопорушнику може загрозувати до 8 років позбавлення волі.

Жертвам домашнього насильства (це не завжди лише фізичне або сексуально мотивоване насильство) рекомендується звернутися до Поліції Чеської Республіки, яка у гострих ситуаціях може вигнати злочинця (агресора) зі спільного житла на 10 днів. Якщо справа вирішується в суді, термін вигнання може бути продовжений до винесення судом рішення (т. зв. запобіжний захід). Якщо ви боїтеся звертатися безпосередньо до Поліції, ми рекомендуємо вам скористатися допомогою відповідних неурядових організацій.

Ці організації можуть дати вам пораду щодо:

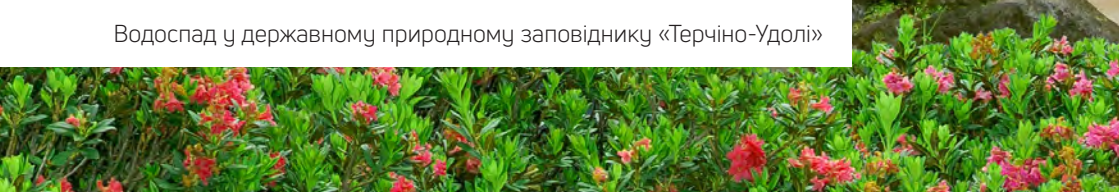
- допомоги у кризових ситуаціях – розміщення за секретною адресою;
- рятівних притулків з неопублічною адресою;
- консультацій для людей, яким загрожує домашнє насильство;
- правової інформації для жертв злочинів, скоєних у зв'язку з домашнім насильством;
- квартир подальшої допомоги за прихованою адресою.

Список контактів організацій, які надають допомогу у випадку домашнього насильства, ви знайдете в кінці цієї брошури.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Водоспад у державному природному заповіднику «Терчіно-Удолі»

БЕЗКОШТОВНА ДОПОМОГА ТА ДОВІДКА

У разі необхідності можна зв'язатися з інтеграційними центрами та неурядовими неприбутковими організаціями, які існують для того, щоб безкоштовно допомагати вам і надавати юридичні та соціальні консультації.

ПОСЕРЕДНИКИ

Перевіряйте надійність агентств-посередників. Перелік акредитованих посередницьких агентств ви знайдете на сайті Міністерства праці та соціальних справ.

Вам не потрібно платити зайвих грошей за оформлення приїзду до Чехії і перебування тут; більшість речей ви можете оформити самостійно! Надійну інформацію можна отримати у дипломатичному представництві (Посольстві), на офіційному імміграційному сайті Міністерства внутрішніх справ Чеської Республіки або в офіційних неурядових організаціях та інтеграційних центрах в Чехії. Не покладайтеся автоматично на інформацію з інших джерел, крім офіційних.

ОСОБИСТІ ТА ІНШІ ДОКУМЕНТИ

Не варто давати свої особисті документи (закордонний паспорт та біометричне посвідчення) на зберігання іншим особам. Рекомендуємо зробити копії або офіційно завірени копії важливих документів.

Також радимо взяти зі собою до Чехії документи, пов'язані з отриманою освітою, освітою ваших дітей (якщо вони приїхали з вами), довідки про щеплення чи інші підтверджуючі документи.

Ретельно бережіть своє біометричне посвідчення дозволу на перебування в Чехії, оскільки у разі його втрати або пошкодження вам доведеться заплатити велику суму за видачу нової картки.

ДОВІРЕНІСТЬ

Не варто підписувати генеральну довіреність на представництво у справах, які ви можете або повинні вирішувати самі (наприклад, підписання договорів, отримання поштових відправлень тощо). Довіреність використовується для представництва чітко визначених інтересів конкретної особи і на точно визначений строк цього

представництва. Рекомендуємо видавати довіреність у разі необхідності тільки надійним людям (членам сім'ї або хорошим друзям).

Слід ретельно зберігати усі письмові документи. Усі угоди та контракти, пов'язані з вашою роботою (а також житлом тощо), завжди треба укладати в письмовій формі на випадок примусового виконання ваших прав або висунення претензій.

УМОВИ ПРАЦІ

Ваш трудовий договір та опис роботи, яку ви будете виконувати, повинні бути оформлені в письмовій формі. У випадку, коли після прибуття до Чехії вас змушують виконувати не ту роботу, про яку ви домовилися, і з якою ви не погоджуєтесь, це може бути порушенням законодавства з боку вашого роботодавця, отже, злочином (шахрайство), у найгіршому випадку йдеться про торгівлю людьми з метою примусових робіт (або навіть сексуальну експлуатацію). У такій ситуації можуть опинитися як чоловіки, так і жінки, і розпізнати її можна, наприклад, за такими ознаками: принизливе поводження, погані умови праці (неадекватна понаднормова робота, антисанітарні умови, небезпечна для життя або здоров'я робота), сплата фіктивних боргів або сексуальна експлуатація. У такому випадку негайно зверніться до спеціалізованих неприбуткових організацій (див. розділ «Контакти») або до Поліції Чеської Республіки, які допоможуть вам захищатися. Ваші показання допоможуть покарати правопорушників і захистити від подібної експлуатації інших жертв.

БОРГИ ТА ВІДСУТНІСТЬ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Позичаючи гроші, ви повинні бути обережними (особливо від небанківських установ – «швидкі позики без документів» тощо), щоб ваші борги і можливе накладення арешту на майно (примусове стягнення майна) не загнали вас у пастку та не спричинили проблем, які можуть призвести навіть до нелегального перебування. Штрафи та подальші пені можуть стосуватися, здавалося б, банальних на перший погляд речей, таких як штраф за проїзд без квитка у міському громадському транспорті, невнесення плати за телебачення та радіо, несплата кредиту або позики щодо придбаного товару, несплата зборів за вивезення сміття, за телефон, орендної плати, плати за газ та електроенергію, медичного та соціального страхування тощо.

У Чехії існує реєстр боржників. Довідка про відсутність заборгованості вимагається також у зв'язку з вашою підприємницькою діяльністю та дозволом на перебування.

ДОТРИМАННЯ ЗАКОНІВ

Порушення обов'язків, пов'язаних із перебуванням, роботою, і загалом законодавства Чехії може в крайньому випадку призвести до депортації з Чехії, а також до внесення вашого імені до Шенгенської інформаційної системи (SIS). Це означало б, що вам буде заборонено в'їзд до всіх держав Шенгенської зони.

ЗМІНА АДРЕСИ В ЧЕХІЇ

Про зміну місця проживання в Чехії треба повідомляти до відділення Міністерства внутрішніх справ у встановлені строки. Установи можуть надіслати вам поштою рекомендований лист із важливим змістом. Вже через 10 днів після надходження листа до поштового відділення лист буде вважатися доставленим, навіть якщо ви його не забрали. Повідомлення про зберігання листа на пошті вам вкинуть у вашу поштову скриньку або залишать на іншому підходящому місці.

ЗАОЩАДЖЕННЯ НА ВИПАДОК НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Якщо це можливо, відкладайте гроші на випадок несподіваної потреби або повернення до держави вашого походження.

ПОВСЯКДЕННЕ ПРАКТИЧНЕ ЖИТТЯ

Сільська хата в Орлицьких горах

ЕКСТРЕНИЙ ВИКЛИК

Номер екстреної допомоги 112

За номером екстреної допомоги 112 ви можете викликати службу екстреної допомоги у всіх державах-членах ЄС. На нього можна дзвонити як зі стаціонарних телефонів, так і з мобільних телефонів. Він безкоштовний на всій території ЄС. Дозволяє визначити місцезнаходження особи, яка телефонує.

Лінія 112 призначена для будь-якої особи, яка на території Європейського Союзу та деяких інших держав потрапила в кризову ситуацію і потребує термінової допомоги рятувальних служб або сил безпеки (пожежники, поліція, медична допомога).

Ви можете телефонувати за номером 112, навіть якщо ви не розмовляєте чеською, оператори говорять різними мовами. Дзвонити можна з будь-якого телефону навіть без грошей на рахунок чи SIM-картки, або якщо в цьому місці поганий сигнал.

Якщо вам треба вирішувати тільки ускладнення здоров'я, правопорушення тощо, звертайтеся безпосередньо до національних номерів екстреної допомоги:

150 - пожежники

155 - швидка медична допомога

158 - поліція

156 - міська поліція

На даний момент ці номери еквівалентні номеру 112.

У разі загрози життю надається допомога кожній людині (якщо іноземець не застрахований, сума заборгованості стягується заднім числом навіть без медичного страхування).

ТРАНСПОРТ

Залежно від населеного пункту міський громадський транспорт (чеське скорочення: МНД / «МГД») включає автобуси, трамваї, тролейбуси, метро (тільки в Празі). Транспорт платний, і кожне місто має власну систему тарифів. Просто купити квиток недостатньо, його потрібно ще прокомпостувати у відповідних автоматах. Оплачується й перевезення собак та багажу, якщо вони не відповідають умовам безкоштовного транспорту. Оплата проїзду перевіряється контролерами (чеською їх називають «ревізори»), і за несплату проїзду загрожує великий штраф.

У деяких містах Чехії транспорт інтегрований. Це означає, що квитки до відповідної зони, призначені для міського транспорту, можуть використовуватися і для приміського транспорту. В інтегрованих транспортних системах окремі види транспорту (автобус, потяг...) співпрацюють і створюють систему взаємопов'язаних ліній.

Деякі групи осіб мають знижку на проїзд. Це стосується, зокрема, дітей, студентів, інвалідів або літніх людей. Деякі інші групи осіб також мають право на певну знижку, наприклад, батьки, які супроводжують дитину в колясці. Більше інформації про знижки на проїзд можна знайти на сайті перевізника або в інформаційних центрах / у касі перевізника. Що стосується потягів, такі центри ви знайдете на залізничному вокзалі, для автобусів – на автовокзалі; інформацію про міський громадський транспорт вашого міста ви можете отримати за адресою транспортної компанії даного міста. Для застосування знижки, як правило, необхідно оформити спеціальний документ, який видається перевізником.

Міжміський транспорт у Чехії забезпечують автобуси та поїзди з відносно густою мережею сполучень. Розклад руху можна знайти в Інтернеті (наприклад, www.idos.cz), деякі квитки також можна купити через Інтернет. Вся інформація про сполучення доступна і в інформаційних центрах окремих перевізників або на великих автовокзалах, де також можна придбати квитки. У деяких випадках необхідно заздалегідь купити плацкарти (чеською: *místenka*), щоб зарезервувати місце в найбільш зручному рейсі автобусу або потягу.

КЕРУВАННЯ АВТОМОБІЛЕМ

У Чехії механічним транспортним засобом може керувати кожен, хто має чинні водійські права. Автомобілем можна керувати з 18 років. Нормально, якщо жінки керують автомобілем.

У Чехії їздять тільки правою стороною дороги.

Право на водіння автомобіля підтверджується посвідченням водія. Видача посвідчень водія залежить від успішного закінчення автошколи та складення іспиту. Водійські посвідчення видаються відповідними міськими адміністраціями

з розширеними повноваженнями. При керуванні автотранспортним засобом обов'язково потрібно мати при собі посвідчення водія, посвідчення особи, підтвердження страхування транспортного засобу у формі т. зв. «зеленої картки» та документи до транспортного засобу на випадок можливого контролю.

Іноземець, який не є громадянином держави ЄС і має у Чехії дозвіл на довгострокове або постійне проживання на термін більше 1 року, зобов'язаний звернутися до відповідної міської адміністрації з розширеними повноваженнями щодо видачі посвідчення водія взамін на посвідчення водія, видане іноземною державою, протягом 3 місяців із дня набрання чинності дозволом на довгострокове або постійне проживання. Однак не кожне водійське посвідчення можна замінити на чеське.

Загалом замінювати можна лише такі водійські посвідчення, які відповідають умовам, встановленим Конвенцією про дорожній рух (Відень, 1968 рік). Для отримання більш точної інформації ми рекомендуємо запитати у міській або крайовій адміністрації (або у Міністерстві транспорту Чеської Республіки), чи можна лише замінити дане посвідчення водія, чи вам доведеться скласти іспит з водіння.

Усі механічні транспортні засоби повинні бути зареєстровані у відповідній міській / сільській адміністрації. Кожен транспортний засіб також повинен бути застрахований т. зв. страхуванням відповідальності – страхування транспортного засобу (чеською: povinné ručení). Транспортні засоби проходять регулярні технічні огляди та вимірювання викидів.

Паркування, особливо в містах, дозволено лише у відведених місцях і, як правило, воно платне (зазвичай оплачується через автомати для паркування). Перевантаження в центрах багатьох міст вирішується за допомогою т. зв. зон паркування, де лише мешканці певного місця можуть паркувати свої транспортні засоби за щорічну фіксовану плату. Тому необхідно заздалегідь зорієнтуватися в системі зон паркування, щоб вам не довелося платити штраф за неправильну парковку або вирішувати питання буксирування вашого автомобіля.

Для проїзду по автомагістралі у Чехії необхідно придбати віньєтку (чеською: *dálniční známka*).

Максимально дозволена швидкість у Чехії:

населені пункти: 50 км/год

поза населеними пунктами: 90 км/год

автомагістраль: 130 км/год

У Чехії діє т. зв. нульова толерантність до алкоголю, і це означає, що водій не може керувати автомобілем після вживання будь-якої кількості алкоголю чи наркотиків.

ПОШТА, ОФІЦІЙНЕ ЛИСТУВАННЯ

У Чехії ви можете скористатися послугами Чеської пошти для надсилання звичайних листів, рекомендованих відправлень, посилок, листів за кордон тощо.

У разі надсилання офіційних документів, листування з державними органами тощо найкраще відправляти т. зв. **рекомендовані листи** (чеською: *doporučeně*). Чеська пошта підтвердить ваше подання за допомогою квитанції (*podací lístek*), а також нестиме відповідальність за можливу втрату відправлення або його пошкодження. У разі необхідності ви можете показати цю квитанцію в органі, куди ви відправили лист.

Якщо листоноша не застав вас вдома, коли він доставляв рекомендований лист, він залишить у вашій поштовій скриньці підтвердження про те, що адресата не застали. У такому випадку ви можете забрати відправлення у відповідному поштовому відділенні, де вас попросять показати чинний документ, що посвідчує особу (паспорт, посвідчення дозволу на перебування).

Тому для того, щоб ви могли отримувати листи від державних органів, необхідно вказати ваше ім'я та прізвище як на **дзвінку**, так і **поштовій скриньці**. У разі зміни адреси необхідно повідомити про зміну до відділення Міністерства внутрішніх справ у встановлені строки.

На пошті ви також знайдете послугу «Czech Point» (але ви знайдете її і в інших місцях), яка є допоміжним місцем державного управління. Відділення «Czech Point»

видає завірені витяги з кількох інформаційних систем державного управління і в ньому, наприклад, можна повідомити про початок підприємницької діяльності або її зміну, отримати виписку з кадастру нерухомості, завірити копії документів тощо.

Більше інформації на www.ceskaposta.cz.

ІНША КОРИСНА ІНФОРМАЦІЯ

Державний замок Глубока-над-Влтавою

ДЕРЖАВНІ СВЯТА ТА НЕРОБОЧІ ДНІ У ЧЕХІЇ

1 січня: Новий Рік, День відновлення самостійної чеської держави

Страсна п'ятниця (змінна дата)

Великодній понеділок (змінна дата)

1 травня: Свято праці

8 травня: День перемоги

5 липня: День слов'янських проповідників Кирила та Мефодія

6 липня: День спалення Яна Гуса

28 вересня: День чеської державності

28 жовтня: День створення незалежної Чехословаччини

17 листопада: День боротьби за свободу та демократію

24 грудня: Святий вечір

25 грудня: Перший день Різдва

26 грудня: Другий день Різдва

ЗВИЧАЇ ТА ТРАДИЦІЇ

Серед найважливіших є звичаї та традиції, пов'язані з двома основними християнськими святами – Різдвам та Великоднем. Протягом всього року чехи відзначають деякі дні, пов'язані з народними традиціями, наприклад, «спалення відьом» (30 квітня), коли люди розпалюють багаття і святкують початок весни. Ще один народний звичай, якого дотримуються більшість людей, – це Святий Миколай (6 грудня), що напередодні свята у супроводі чорта та ангела приходять до дітей і залежно від їхніх заслуг та гарної поведінки роздає їм або солодощі (слухняним дітям), або вугілля (неслухняним дітям). З дітьми також пов'язано 1 червня, коли відзначається Міжнародний день захисту дітей і для них організуються різні розважальні та культурні програми. Свято любові чехи святкують 1 травня, традиція полягає в тому, що чоловік має поцілувати жінку під квітучою черешнею. Для чехів є також важливим День вшанування пам'яті померлих (2 листопада), який у народі називається «Душички» (Dušičky). В цей день чехи зазвичай відвідують цвинтарі і згадують своїх предків.

РЕЛІГІЯ

Хартія основних прав та свобод гарантує свободу віросповідання. Хоча багато людей у Чехії не є віруючими і не сповідують жодної релігії, найпоширенішою релігією є християнство – з нього походять різні традиції та звичаї, яких дотримується чеське суспільство.

КОРОТКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ОГЛЯД

У Чехії є багато історичних місць, які люблять відвідувати туристи з усього світу. Дванадцять найважливіших пам'яток та місцевостей із значенням пам'яток навіть внесені до списку Світової спадщини ЮНЕСКО.

Найважливіші культурні та освітні установи – це Карлів університет, Національний театр, Академія наук Чеської Республіки, Національний музей та інші.

Чехія має також чимало визначних митців, науковців та мислителів. До всесвітньо відомих композиторів належать, наприклад, Бедржіх Сметана, Антонін Дворжак та Леош Яначек. Серед важливих особистостей чеської історії варто згадати, наприклад, Яна Гуса (14-15 століття) або Яна Амоса Коменського (Comenius, 16-17 століття). До всесвітньо відомих письменників і філософів нового часу належать, наприклад, Томаш Гарріг Масарик (перший президент Чехословаччини після створення незалежної Чехословаччини у 1918 році), Ярослав Сайферт (лауреат Нобелівської премії з літератури), Ярослав Гашек, Франц Кафка, Божена Немцова, Карел Чапек, Богуміл Грабал, Мілан Кундера, Вацлав Гавел (перший президент після Оксамитової революції 1989 року).

Видатними вченими є, наприклад, Ярослав Гейровський, лауреат Нобелівської премії з хімії, Отто Віхтерле, винахідник контактних лінз, та Антонін Голі, який відкрив антивірусні препарати, що використовуються при лікуванні ВІЛ/СНІДу.

З художників можемо згадати, наприклад, представника стилю арт-нуво, Альфонса Муху, а також Франтішека Купку, засновника абстрактного живопису.

Про культурні події в Чехії інформують різні газети та журнали. Дізнатися про те, що відбувається в суспільстві, можна, наприклад, з громадських ЗМІ – Чеського телебачення (Česká televize) та Чеського радіо (Český rozhlas).

ЩЕ ДЕЩО

У чеській культурі розрізняють звертання на «ви» (*vykání*) та звертання на «ти» (*tykáni*). Звертання на «ви» завжди використовується між незнайомими дорослими людьми або в офіційному середовищі. Якщо двоє людей звертаються одне до одного на «ви», перехід на «ти» повинна завжди спочатку запропонувати жінка, потім старша людина або начальник. Перехід на «ти» в чеському суспільстві є виразом дружби і симпатії. Звертання на «ти» є звичним у сім'ї та серед друзів.

Специфікою чеської мови є використання двох її форм – літературної та розмовної. Серед друзів люди зазвичай говорять розмовною мовою; на офіційному рівні або в письмовій мові використовується літературна чеська мова. Іноземців це може спочатку плутати. Якщо ви вчите чеську мову від друзів, то можете навчитися неформальному способу висловлювання, що, наприклад, є неприпустимим у спілкуванні з учителями в школі або в органах влади.

На ділові зустрічі треба приходити вчасно, дотримуватися узгодженої програми або часу відвідування, будь-які зміни повідомляються заздалегідь і треба вибачитися. Змушувати когось чекати довше 15 хвилин вважається неввічливим.

На перший погляд, чехи можуть здаватися непривітними та стриманими. Вони тримаються на відстані від незнайомих (та інших чехів) і не проявляють занадто багато емоцій. Однак після встановлення більш тісних стосунків чехи виявляються щедрими та дружелюбними. Якщо чех запросив вас додому, це не порожній жест чи фраза ввічливості, а справжній прояв дружби. Вас справді чекають у гості.

У вільний час чехи люблять займатися спортом як активно, так і пасивно. Національними видами спорту, за які вболіває переважна більшість людей, вважаються хокей та футбол. Але люди також займаються спортом самі – багато чехів люблять кататися на велосипеді, влітку сплавляються по ріках на човнах, ходять у походи (чеською: *výlet*), а взимку – катаються на лижах. Вихідні часто проводять на дачах або у сільських домівках (*chata / chalupa*). Найпоширенішими місцями зустрічей є різні паби (*hospoda*), ресторани та кав'ярні. Але люди також люблять ходити в кінотеатри, театри і читати літературу.

КУРІННЯ ТА АЛКОГОЛЬ

У Чехії дозволено курити тютюнові вироби і вживати алкогольні напої, найпопулярнішими з яких є пиво та вино, проте курити заборонено в ресторанах, у дер-

жавних органах та установах, таких як школи чи лікарні. Також заборонено курити в поїздах, автобусах та громадському транспорті. Продавати алкоголь та сигарети дозволено особам старше 18 років.

СМІТТЯ ТА ЙОГО СОРТУВАННЯ

Останніми роками чехи автоматично сортують відходи у великі кольорові контейнери. Скло викидають окремо в зелені та білі контейнери, папір у сині контейнери, пластик у жовті контейнери, органічні залишки у коричневі контейнери, а також сортуються упаковки від напоїв, метали чи старий текстиль та взуття. До чорних смітників належать змішані відходи невеликого розміру.

Стара лампа або інші великі речі не належать до нормального контейнеру для сміття. Ви можете залишити такі речі в Центрі утилізації відходів (Sběrný dvůr), де збирають великі або небезпечні відходи безкоштовно (це стосується також електроприладів, фарб, лаків, пінопласту, металу і т. п.).

Ніколи не викидайте сміття на вулиці. За таку поведінку загрожують штрафи.

КОНТАКТИ

Замок Груба Скала, Чеський рай

ПИТАННЯ ЩОДО ПЕРЕБУВАННЯ, ПРОДОВЖЕННЯ ДОЗВОЛІВ НА ПЕРЕБУВАННЯ, ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗМІНИ

Відділення Міністерства внутрішніх справ, Департамент з питань надання притулку та міграційної політики («ОАМП МВЧР»), Відділення перебування іноземців Pracoviště Ministerstva vnitra odboru azylové a migrační politiky (OAMP MVČR), oddělení pobytu cizinců

www.mvcr.cz/cizinci – тут ви отримаєте всю інформацію щодо перебування та контакти окремих відділень Міністерства внутрішніх справ у регіонах

З питаннями ви можете звертатися на інфолінію Міністерства внутрішніх справ за тел.: (+420) 974 820 680

КОНТРОЛЬ ПЕРЕБУВАННЯ, ЗАСВІДЧЕННЯ БЛАНКУ ЗАПРОШЕННЯ, ОБОВ'ЯЗОК ЩОДО РЕЄСТРАЦІЇ ПІСЛЯ ПРИБУТТЯ ДО ЧЕХІЇ

Служба Поліції у справах іноземців
Služba cizinecké policie

www.policie.cz/clanek/informace-pro-pobyt-cizincu.aspx

БЕЗКОШТОВНА ІНФОРМАЦІЯ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ

Якщо вам потрібна допомога у вирішенні ваших проблем, ви можете звертатися до недержавних неприбуткових організацій (чеською їх часто скорочують NNO / «ННО», українською НУО або НПО) або Центрів підтримки інтеграції іноземців (їх також називають *Інтеграційними центрами*; чеською: integrační centrum), які існують саме для того, щоб допомогти вам як іноземцям. Їхнє основне завдання – надавати, зокрема, поради та інформацію щодо всіх сфер життя у Чехії, а також юридичну допомогу, проводити курси чеської мови, допомагати з усними перекладами тощо. У них працюють професіонали, кваліфіковані для надання професійної допомоги, які володіють найновішою та вірною інформацією. Їхні послуги безкоштовні, якщо мова йде про деякі курси чеської мови – вони за невелику плату.

Ми також рекомендуємо відвідувати культурні заходи цих організацій, які допоможуть вам краще включитися в життя суспільства після приїзду до Чехії.

ІНТЕГРАЦІЙНІ ЦЕНТРИ (ЦЕНТРИ ПІДТРИМКИ ІНТЕГРАЦІЇ ІНОЗЕМЦІВ)

Інтеграційні центри ви знайдете у всіх краях Чехії. Там вам порядять, в якому державному органі ви можете оформити свої справи, де ви можете вивчити чеську мову, як діяти у більшості життєвих ситуацій. Вони знайдуть вам перекладача, а також допоможуть перевірити різні угоди перед підписанням. Кожен інтеграційний центр має комп'ютер з Інтернетом, яким ви можете користуватися безплатно. Більшість послуг цих центрів є абсолютно безкоштовними, деякі послуги можуть надаватися за окрему плату. Співробітники центрів завжди заздалегідь повідомлять вас про всі умови користування послугами.

Детальну інформацію про пропозицію послуг можна знайти на інтернет-сторінках інтеграційних центрів.

Контакти можна знайти за адресою www.integracnicentra.cz.

Інтеграційний центр Прага («ІЦП») / Integroční centrum Praha (ICP)

вул. Жітна, б. 1574/51, м. Прага 1, індекс 110 00

/ Žitná 1574/51, 110 00 Praha 1

Тел.: +420 252 543 846

E-mail: info@icpraha.com

www.icpraha.com

ІЦП має свої відділення у Празі 1, Празі 13 та Празі 14.

ІЦП – це некомерційна організація Магістрату (Мерії) міста Праги. Інформацію про інтеграцію та життя в Празі можна знайти в мобільному додатку *Prague1* і на сайті міста Праги www.metropolevsech.eu.

Центр підтримки інтеграції іноземців – Середньочеський край / Centrum na podporu integrace cizinců – Středočeský kraj

Відділення Млада Болеслав / Pracoviště Mladá Boleslav

вул. Дукельська, б. 1093, м. Млада Болеслав, індекс 293 01

/ Dukelská 1093, 293 01 Mladá Boleslav

Тел.: +420 311 584 406

E-mail: icmladaboleslav@suz.cz

Відділення Кладно / Pracoviště Kladno

вул. Цирила Боуди, б. 1444, м. Кладно – Крочеглави, індекс 272 01
/ Cyrila Boudy 1444, 272 01 Kladno – Kročehlavy
Тел.: +420 325 630 546
E-mail: ickladno@suz.cz

Відділення Бенешов / Pracoviště Benešov

вул. Жіжкова, б. 360, м. Бенешов, індекс 256 01
/ Žižkova 360, 256 01 Benešov
Тел.: +420 326 905 279
E-mail: icbenesov@suz.cz

Відділення Пршібрам / Pracoviště Příbram

вул. У Немоцнице, б. 85, м. Пршібрам I, індекс 261 01
/ U Nemocnice 85, 261 01 Příbram I.
Тел.: +420 326 905 249
E-mail: icpribram@suz.cz

Відділення Кутна Гора / Pracoviště Kutná Hora

вул. Бенешова, б. 97, м. Кутна Гора, індекс 284 01
/ Benešova 97, 284 01 Kutná Hora
Тел.: +420 326 905 408
E-mail: ickutnahora@suz.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – Південночеський край**/ Centrum na podporu integrace cizinců – Jihočeský kraj**

вул. Кнежськодворська, б. 2296, м. Чеське Будейовице, індекс 370 04
/ Kněžskodvorská 2296, 370 04 České Budějovice
– заднє крило банку «Česká spořitelna», паралельно вулиці Pražská, 1-й поверх
Тел.: +420 387 202 508
E-mail: icceskebudejovice@suz.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – Височина**/ Centrum na podporu integrace cizinců – Vysočina**

вул. Толстого, б. 15, м. Їглава, індекс 586 01
/ Tolstého 15, 586 01 Jihlava
Тел.: +420 567 212 257, +420 778 401 506
E-mail: icjihlava@suz.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – Карловарський край
/ Centrum na podrogu integrace cizinců – Karlovarský kraj

вул. Заводу Миру, б. 876/3а, м. Карлові Вари, індекс 360 17 – 1 поверх
/ Závodu Míru 876/3a, 360 17 Karlovy Vary – 1. NP
Тел.: +420 353 892 559
E-mail: ickarlovyvary@suz.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – Ліберецький край
/ Centrum na podrogu integrace cizinců – Liberecký kraj

вул. Воронежська, б. 144/20, м. Ліберець, індекс 460 10
/ Voroněžská 144/20, 460 10 Liberec
Тел.: +420 482 313 064
E-mail: icliberec@suz.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – Мораво-Сілезький край
/ Centrum na podrogu integrace cizinců – Moravskoslezský kraj

вул. Чеськобратська, б. 2227/7, м. Острава, індекс 702 00
/ Českobratrská 2227/7, 702 00 Ostrava
ICQ: (600-235-100); Skype: (cpic_ostrava)
Тел.: +420 596 112 626, +420 607 860 812
E-mail: icostrava@suz.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – Оломоуцький край
/ Centrum na podrogu integrace cizinců – Olomoucký kraj

вул. Галкова, б. 171/2, м. Оломоуць, індекс 779 00
/ Hálkova 171/2, 779 00 Olomouc
Тел.: +420 585 204 686, +420 608 119 971
E-mail: icolomouc@suz.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – Пардубіцький край
/ Centrum na podrogu integrace cizinců – Pardubický kraj

вул. Пернерова, б. 444, м. Пардубіце, індекс 530 02
/ Pernerova 444, 530 02 Pardubice
Тел.: +420 466 989 228, +420 725 148 519
E-mail: icpardubice@suz.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – Пльзенський край

/ Centrum na podporu integrace cizinců – Plzeňský kraj

вул. Америкька, б. 39, м. Пльзень, індекс 301 00

/ Americká 39, 301 00 Plzeň

Тел.: +420 725 874 976, +420 377 223 157

E-mail: icplzen@suz.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – Злінський край

/ Centrum na podporu integrace cizinců – Zlínský kraj

вул. Штефанікова, б. 167, м. Злін, індекс 760 01

/ Štefánikova 167, 760 01 Zlín

Тел.: +420 577 018 651, +420 725 148 515

E-mail: iczlin@suz.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – Південноморавський край

/ Centrum pro cizince Jihomoravský kraj

www.cizincijmk.cz

вул. Мезірка, б. 1 (4-ий поверх), м. Брно, індекс 602 00

/ Meziřka 1 (5. poschodí), 602 00 Brno

Тел.: +420 541 658 333

E-mail: cizincijmk@jmk.cz

Центр підтримки інтеграції громадян третіх країн в Устецькому краї

/ Centrum na podporu integrace státních příslušníků třetích zemí v Ústeckém kraji

www.centrumcizincu.cz

вул. Велка Градебні, б. 33, м. Усті-над-Лабем, індекс 400 21

/ Velká Hradební 33, 400 21 Ústí nad Labem

Тел.: +420 475 216 536

E-mail: usti@centrumcizincu.cz

Інтеграційний центр для іноземців Градець-Кралоуе

/ Integrovní centrum pro cizince Hradec Králové

odkwww.cizincihradec.cz

вул. Шафарікова, б. 666/9 (будинок YMCA – 3-ий поверх), м. Градець-Кралоуе,

індекс 500 02 / Šafaříkova 666/9 (budova YMCA - 3. patro), 500 02 Hradec Králové

Тел.: +420 492 604 940

E-mail: poradna.cizinci@hk.caritas.cz

НЕУРЯДОВІ НЕПРИБУТКОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ (НУО, НПО)

На сайті www.cizinci.cz можна знайти всі контакти в частині «Adresář organizací a institucí».

Тут ми наводимо лише декілька організацій. Консультації телефоном вони надають будь-кому в Чехії, про особисті консультації добре домовитися з організацією, яка працює у вашому регіоні.

- **Організація допомоги біженцям – «ОПУ» / Organizace pro pomoc uprchlíkům – OPU** (Прага, Брно, Градець-Кралове, Пльзень, Острава) – юридичні та соціальні консультації – www.opu.cz, Тел.: +420 730 158 779, 739 413 983, 730 158 781 (юридичні консультації), e-mail: opu@opu.cz
- **Консультація з питань інтеграції – «ППІ» / Poradna pro integraci – PPI** (Прага, Усті-над-Лабем) – юридичні та соціальні консультації – www.p-p-i.cz, Тел.: +420 603 281 269 (Прага), e-mail: praha@p-p-i.cz, Тел.: +420 475 216 536 (Усті-над-Лабем), e-mail: usti@p-p-i.cz
- **Міжнародна організація з питань міграції – «ІОМ» / International Organization for Migration (Mezinárodní organizace pro migraci) – IOM** (Прага) – консультації, трудова міграція, добровільні повернення – www.iom.cz, Тел.: +420 233 37 01 60, e-mail: prague@iom.int
- **Центр інтеграції іноземців – «ЦІЦ» / Centrum pro integraci cizinců – CIC** (Прага) – консультації щодо роботи та соціальні консультації – www.cicpraha.org, Тел.: +420 222 360 452 (соціальні), +420 702 150 630 (щодо роботи), e-mail: info@cicpraha.org
- **Асоціація з питань інтеграції та міграції – «СІМІ» / Sdružení pro integraci a migraci – SIMI** (Прага) – юридичні та соціальні консультації – www.migrace.com, Тел.: +420 224 224 379, +420 603 547 450 (юридичні), +420 605 253 994 (соціальні), e-mail: poradna@refug.cz
- **ІнБазе / InBáze, z.s. (Прага)** – юридичні, соціальні, психосоціальні консультації, консультації щодо роботи – www.inbaze.cz, Тел.: +420 739 037 353, e-mail: info@inbaze.cz
- **Карітас Чеська Республіка / Charita ČR** – допомога іноземцям у скрутному становищі – www.charita.cz. Інфолінія для іноземців монгольською +420 733 67 66 67 та в'єтнамською +420 605 99 99 69, www.charita.cz/infolinka. Карітас ČR має мережу філій по всій Чехії.

- **Празький архієпископський Карітас – Центр Міграції / Arcidiecézní Charita Praha – Středisko Migrace** – юридичні та соціальні консультації, можливість переночувати на короткий час для осіб у скрутному становищі, допомога жертвам торгівлі людьми – www.praha.charita.cz/sluzby/migrace, Тел.: +420 224 813 418, e-mail: migrace@praha.charita.cz
 - **Європейська контактна група / Evropská kontaktní skupina** (Прага) – консультації щодо роботи та кар'єри – www.ekscr.cz, Тел.: +420 222 211 799
 - **МОСТ ПРО / MOST PRO (Пардубіце)** – соціальні консультації – www.mostlp.eu, Тел.: +420 467 771 170, e-mail: info@mostlp.eu
 - **Асоціація громадян, що займаються емігрантами («СОЗЕ») / Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)** – юридичні та соціальні консультації – www.soze.cz
- СОЗЕ Брно / SOZE Brno** – Тел.: +420 545 213 643, e-mail: soze@soze.cz,
- СОЗЕ Оломоуць / SOZE Olomouc** – Тел.: +420 585 242 535, e-mail: soze.olomouc@soze.cz

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ НЕУРЯДОВІ НЕПРИБУТКОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ:

Консультація з питань освіти, працевлаштування, визнання освіти:

МЕТА / META, о. р. s. – www.meta-ops.cz, тел.: +420 775 339 003, e-mail: poradenstvi@meta-ops.cz

Профілактика торгівлі людьми та допомога жертвам:

Ла Страда Чеська Республіка / La Strada Česká republika – www.strada.cz
– допомога жертвам експлуатації та торгівлі людьми (примусові роботи та сексуальна експлуатація), гаряча лінія: +420 222 71 71 71, інфолінія: +420 800 077 777

Празький архієпископський Карітас – Проєкт Маґдала / Arcidiecézní Charita Praha – Projekt Magdala
– www.praha.charita.cz – консультація та допомога жертвам торгівлі людьми (примусова робота та сексуальна експлуатація), тел.: +420 251 552 790, e-mail: magdala@praha.charita.cz

Профілактика домашнього насильства:

www.domacinasili.cz – інформація та перелік центрів втручання в регіонах

Біле коло безпеки / Bílý kruh bezpečí

Допомога жертвам злочинів.

Тел.: 116 006 цілодобово

www.bkb.cz

РОСА / ROSA

Допомога жертвам домашнього насильства

Тел.: +420 602 246 102, e-mail: info@rosa-os.cz

www.rosa-os.cz

АКОРУС / ACORUS

Допомога жертвам домашнього насильства

Тел.: +420 283 892 772 (цілодобово)

ІНТЕГРАЦІЙНІ КУРСИ

Ласкаво просимо
до Чеської Республіки

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

